

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

978

Almindeligt
Dansk Vare-
og
Industri-
Lotteri
1887-1912.

35176.

1912.

351 76

1 B

ALMINDELIGT
DANSK VARE- OG INDUSTRI-
LOTTERI

GENNEM FEMOGTYVE AAR

1887—1912

ALMINDELIGT DANSK VARE- OG INDUSTRI- LOTTERI

GENNEM FEMOGTYVE AAR

1887—1912

BIDRAG TIL
DANSKE INDUSTRI- OG VARELOTTERIERS
HISTORIE

KØBENHAVN
O. O. OLSEN & Co.s BOGTRYKKERI
1912

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Pag.
De tidligere bestaaende Lotterier i København og Provinserne	1—20
Hvad der gik forud for Udstedelsen af Bevillingen til Driften af »Alm. dansk Vare- og Industrilotteri«	23
Folketinget søger ved Lov at lukke for Adgangen til Oprettelsen af Industri- og Varelotterier	23
Justitsminister Nellemann forelægger Rigsdagen et Lovforslag i denne Retning	23
Lovforslagets Indhold	23
Lovforslagets Motiver	24—26
Lovforslaget vedtages af Folketinget.	27
Landstinget indtager en anden Stilling til Lovforslaget. Det henvises til et Udvalg	27
6 københavnske Lotterier henvender sig til Udvalget med Anmodning om, at Lotterierne maa blive bevarede	28
Landstingsudvalgets Betænkning	28
Oplysninger om de bestaaende Lotteriers Forhold	29
Betænkningen foreslaar at sammensmelte de bestaaende Industrilotterier til et enkelt, stort Fælleslotteri, og at Sagen, der standses i Rigsdagen ved en motiveret Dagsorden, henvises til Justitsministeriets nærmere Over- vejelse	30
Justitsminister Nellemann billiger Udvalgets Henstilling	30
Landstinget vedtager Udvalgets Forslag	31
Det af de 6 københavnske Industrilotterier nedsatte Udvalg sætter sig i Bevægelse	31
Paa given Foranledning henstiller Ministeriet til Provinslotterierne at søge Samvirken med det af de københavnske Lotterier nedsatte Udvalg	32
Henstillingen tages til Følge, og paa et Møde i Odense indenfor Fælles- repræsentationen nedsattes der et Lotteriudvalg til paa Provinslotteriernes Vegne at træde i Forhandling med det københavnske Udvalg	32
Provinsudvalget har Foretræde hos Ministeren	32
Det københavnske Udvalgs Formand stiller sig forbeholdent til Provinsudvalgets Henstilling om Samvirken	32

	Pag.
Provinsudvalget henvender sig skriftligt til Ministeren med en Indstilling, som dog kun er tiltraadt af 2 af Udvalgets Medlemmer, medens det tredje Medlem gør en separat Indstilling til Ministeren	33—37
Det viser sig fremdeles vanskeligt at faa Uenigheden mellem det københavnske Udvalg og Provinsudvalget udjævnet. Stærk Bevægelse blandt Provinsernes Industri- og Haandværkerforeninger	37
Det kommer dog til Forstaaelse mellem de to Udvalg, da det bliver bekendt, at Ministeren billiger de Krav, der er fremsatte i det af Provinsudvalgets Mindretal afgivne Separatvotum	38
Bevillingen til Driften af »Alm. dansk Vare- og Industrilotteri« udstedes....	39
Bevillingens Indhold	39—42
Folketinget tilkendegiver Justitsministeren sin Utilfredshed med, at Ministeren har udstedt Bevillingen til Fælleslotteriet	42
Forandringer i Lotteribevillingen. Dens Forlængelser	45—48
Forberedelser til Iværksættelsen af Lotteriets Drift	48—50
Provinsudvalgene og deres Opgave	48
Ombytningsgevinsterne; hvad der ikke maa leveres som saadanne	49
Spørgsmaal om Ændringer i de gældende Bestemmelser for Gevinstleverancen	50
Gevinstleverancerne (Haandværkerne og Lotteriet)	51
Gevinstleverancen i København	52
Leverancen af Sølvgewinster	58
Lotteriadministrationens Forhold indadtil og dens Stilling til Publikum udadtil, Gevinstkontrollens Udøvelse m. m.	53—62
Hovedadministrationens Kontorer og Forretningslokaler	62
Oversigt over Lotteriets Virksomhed og de indvundne Resultater	66—67
Overskudets Fordeling	68
Bestyrelsens og den øvrige Administrations Sammensætning	71
Kollektørernes Antal	75

Portrætter og Interiører:

Pag. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 21, 25, 27, 43, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 60, 61, 69, 73.

ALMINDELIGT DANSK VARE- OG INDUSTRILOTTERI, hvis Tilblivelse og Virksomhed skal være Genstand for nærværende Skriffs Indhold, blev i sin Tid oprettet ved en Sammenslutning af de tidligere bestaaende Industri- og Varelotterier. Det turde derfor være paa sin Plads, at der her forudskikkes nogle Oplysninger om disse Lotterier.

DE KØBENHAVNSKE LOTTERIER.

HAANDVÆRKERFORENINGENS LOTTERI. — »ALDERSTRØST«.

Et af de ældste *Industrilotterier i København* er *Haandværkerforeningens*, og da dette Lotteri ved sin Tilbliven og hele Virksomhed samt den velsignelsesrige Frugt heraf fortjener særlig Opmærksomhed, skal vi gøre dette Lotteris Forhold til Genstand for en udførligere Omtale. — Tanken om at oprette et Varelotteri til Fordel for Foreningen blev — saaledes som der berettes i et for nogle Aar siden af Haandværkerforeningen udgivet Skrift — først fremsat i et Bestyrelsesmøde den 26. Oktbr. 1852. Det er ikke usandsynligt, at den Lykke, som det Aaret i Forvejen oprettede Sommerske Varelotteri gjorde, har fremkaldt Ideen. Af alle de tidligere bestaaende Varelotterier var der næppe noget, som havde det Held med sig, som det, hvortil Grosserer *Fr. Sommer* fik Bevilling den 30. Juni 1851 under Navn af »Den københavnske Forening til Industriens Fremme.« Man har i Haandværkerforeningens Bestyrelse formodentlig tænkt, at denne Forening i alt Fald var nærmere til at have et Varelotteri til Industriens Fremme end en Privatmand, og i Motiveringen af Forslaget udtaltes da ogsaa, »at de allerede bestaaende Varelotterier ikke opfylder det Formaal, der er tilsigtet dem,« nemlig »at fremme Industrien«, da kun faa Industri-drivende nød Fordel deraf, at Billighed fordrede, at Leverancen fordeltes paa et saa stort Antal som muligt, hvilket vilde kunne opnaas, »naar Mænd af Standen selv forestod Styrelsen, og Foreningen kontrollerede, at denne,

saavidt det var gør ligt, skete i alles Interesse.« Det foresloges derhos, at det eventuelle Overskud skulde anvendes »til velgørende Øjemed i Favør af Haandværkerstanden.«

Forslaget fandt øjeblikkelig Tilslutning. Bestyrelsen besluttede, at »denne Plan det hurtigst muligt ske kunde maatte fremmes og ekspederes«, og Repræsentantskabet var lige saa begejstret som Bestyrelsen. Dette valgte en Deputation, bestaaende af 3 Oldermænd, som den 15. Novbr. 1852 overrakte Justitsministeren et Andragende om en Lotteribevilling, og noget efter indgaves der et lignende Andragende til Indenrigsministeren. Sagen havde imidlertid en meget langsom og besværlig Gang. Efter en lang Ventetid kom der i 1853 et Afslag fra Justitsministeriet, men Bestyrelsen opgav derfor ikke Planen. I Slutningen af 1854 vedtog den paa ny at forsøge sin Lykke med et Andragende, i Januar 1855 mødte der en ny Deputation med et nyt Andragende hos Ministeren, og da Aaret gik hen, uden at man fik Svar paa dette, fornyedes Andragendet i December 1855. Imidlertid maatte Foreningen vente en god Stund endnu paa Svar; først i Novbr. 1856 — samme Aar, som Sygehuset fik sit Lotteri — modtog Haandværkerforeningen Meddelelse om, at der var bevilget den Koncession paa et Varelotteri, men rigtignok kun paa eet Aar, og det tilføjedes udtrykkelig, at Koncessionen under ingen Betingelse kunde ventes fornyet ud over dette Tidsrum. Det var ikke en saadan Bevilling, Foreningen havde ønsket, og i Mødet, hvor Meddelelsen herom modtoges, var det ogsaa den almindelige Mening, at Foreningen aldeles ikke havde Brug for en saadan Koncession. Efter at man imidlertid havde sundet sig lidt paa Meddelelsen, mente man, at Udsigterne dog maaske ikke var saa daarlige endda. I Begyndelsen af 1857 blev der indgivet et nyt Andragende, hvori det Haab udtaltes, at Koncessionen kunde blive fornyet, men Justitsministeriet holdt fast ved sin engang tagne Beslutning, og Foreningen maatte bøje sig. I Maj 1857 mente Bestyrelsen, at skønt man ikke kunde opnaa Bevillingen for det ønskede Tidsrum, burde man dog for Øjeblikket ikke opgive Sagen. Et Andragende om Koncessionen, affattet i den Form, som Ministeriet havde forlangt, blev derefter indgivet, og i Bestyrelsens Møde den 20. Juni 1857 forelaa da endelig den saa længe eftertrængte Koncession paa et Varelotteri for indenlandske Haandværkerfrembringelser.

Lotteribevillingen var bleven given, for at Indtægten skulde anvendes i et veldædigt Øjemed. Allerede efter nogle Aars Forløb angives dette

paa Lotteriets Planer at skulle være »en Stiftelse for trængende Haandværkere og deres Enker«. I Februar 1862 kom Planen frem til en saadan Stiftelse, som gaves Navnet »Alderstrøst«. Grundbestemmelserne for Stiftelsen vedtoges, og allerede samme Aar bestemte man sig til Købet af det anselige 10,000 Kvadratalen store Grundstykke paa Nørrebro, hvor nu den

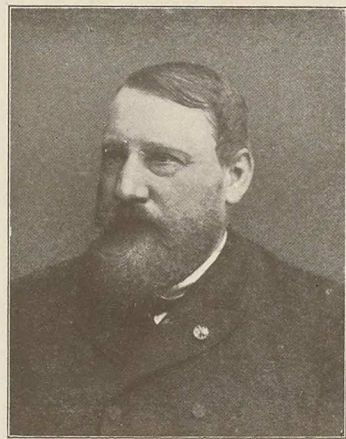

»Alderstrøst« (Nørrebrogade).

mægtige Bygning er rejst, til hvilken man med klog Forudseenhed straks fra Begyndelsen lagde den omfattende Plan.

Lotteriet havde, som anført, oprindelig kun faaet sin Koncession paa et Aar, senere blev den forlænget paa to Aar ad Gangen, og i 1865 tilbød Justitsministeriet Foreningen at ville give den en Koncession paa 5 Aar, naar den til Gengæld vilde forpligte sig til at lade en Sjattedel af Lotteriets Overskud tilfalde Københavns Børnehospital. Herpaa mente Bestyrelsen at burde gaa ind, og den ny Ordning tog sin Begyndelse i 1866. Med

ublandet Glæde saa man den Stiftelse rejse sig, som repræsenterede det synlige Udbytte af Lotteriets Virksomhed. Stiftelsen indviedes allerede den 11. September 1863 i Nærværelse af Kong Frederik VII. Gentagne Gange udvidedes Lotteriets Antal af Lodder for at følge med de af Klasse-lotteriet foretagne Udvidelsér. I en Aarrække var Grosserer L. E. Winding Lotteriets dygtige Forretningsfører. Lotteribevillingen forlængedes i 1871 endnu en Gang paa 5 Aar, og da den derpaa atter skulde fornyes, tilbød Justitsministeriet at forlænge den paa 10 Aar paa Grundlag af en ny Fordeling af Overskudet. Foreningen gik ind herpaa og kunde saa meget mindre

Forretningsf., Gross. L. E. Winding.

have noget imod den væsentligste af de foreslaaede nye Parthavere i Lotteriets Indtægter, som denne var den tekniske Skole i København. Ifølge den i 1876 vedtagne nye Fordeling af Lotteriets Overskud skulde Alderstøst have $\frac{1}{3}$ af dette, det tekniske Selskabs Skole ligeledes $\frac{1}{3}$, og den resterende Tredjedel skulde fordeles mellem Børnehospitalet i København og Kysthospitalet for kirtelsvage Børn paa Refsnæs med Halvdelen til hvert. De nævnte Anstalter havde et godt Udbytte af Lotteriet. Men det var dog klart for dem, der opmærksomt fulgte Begivenhedernes Gang, at Industrilotterierne under de bestaaende For-

hold ikke ret længe vilde kunne bevare deres Betydning. At man i Haandværkerforeningen delte denne Opfattelse, derom vidner, at man i 1878 vedtog at henlægge 10 % af Lotteriets Overskud til et Reservefond for deraf at dække mulige Underskud.

Hvad der først og fremmest bidrog til at svække Lotteriernes Virksomhed, var den store Konkurrence.

Sygehjemmets Lotteri var bleven bevilget 1856, Idiotanstaltens Lotteri 1857, Bortlodningen af indenlandske Kunst- og Kunstflidsgenstande (almindelig kaldet Frederiksborg-Lotteriet, senere Kunstflidslotteriet) i 1860, Diakonissestiftelsens Lotteri 1875, Læringleforeningens Lotteri i 1877 og Vaabenbrødrenes Lotteri i 1879. Kun med stort Besvær fik Haandværkerforeningen i 1886 sin Koncession forlænget til den 31. Marts 1887; men saa var det ogsaa forbi med dettes som med de andre Lotteriers selvstændige Virksomhed.

I Aarenes Løb havde Haandværkerforeningens Lotteri med Fradrag af Kollektørernes Provision, Frilodder og Gevinstgodtgørelse givet en Brutto-Indtægt af 9,546,632 Kr., indvundne Renter 6,755 Kr., ialt Indtægt 9,553,407 Kr. Udgifter til Gevinster og Driftsomkostninger androg 8,548,778 Kr. Overskuddet blev altsaa 1,004,629 Kr. Heraf tilfaldt: Haand-

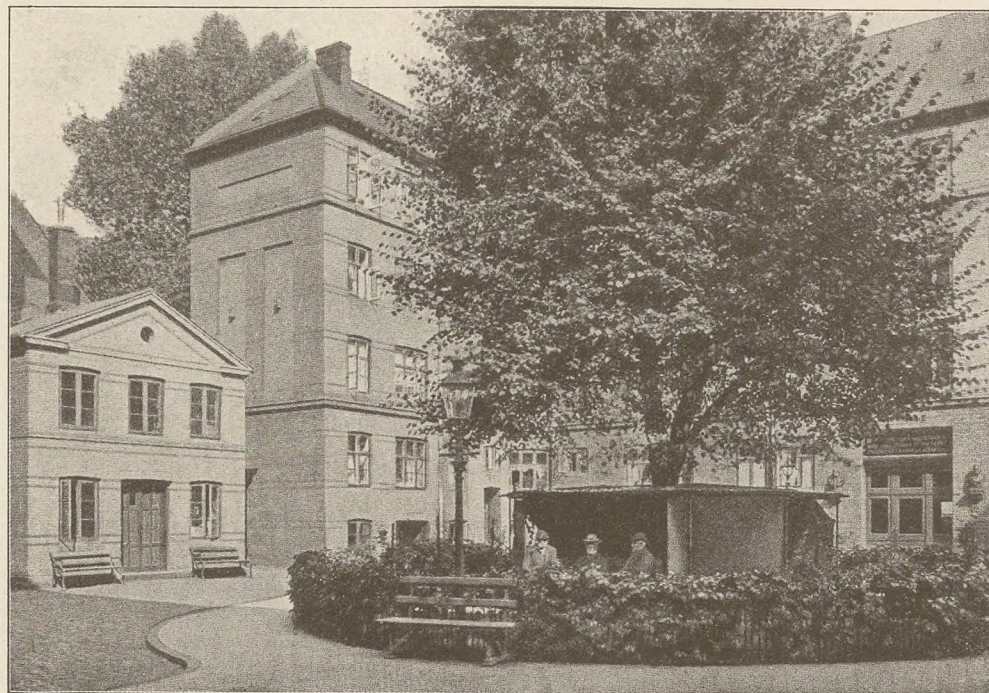

»Alderstrøst« (Møllegade).

værkerforeningen 730,514 Kr., Dronning Louises Børnehospital 140,069 Kr., Københavns Teknisk Skole 89,384 Kr., Kysthospitalet paa Refsnæs 44,682 Kr.

Haandværkerforeningens eget Udbytte gik udelukkende til »Alders-trøst«, der var blevet paabegyndt af Lotteriets Overskud, og Stiftelsen voksede hurtigt ved Hjælp af dette. I Løbet af en forholdsvis kort Aarrække antog dette Bygningskompleks sit nuværende Omfang, der gør det til Hovedstadens største Institution af denne Art. I 1863 var den første

Bygning taget i Brug, i 1869 begyndtes der paa den anden Bygning, som toges i Brug ved Oktober Flyttedag 1870; men allerede da havde man taget fat paa Bygningen ud mod Baggesensgade, der kunde tages i Brug ved April Flyttedag 1871, og endelig paabegyndtes i 1878 paa et i 1871 købt Grundstykke den fjerde Bygning, i hvilken de første Beboere flyttede ind til April Flyttedag 1879. Da Trangen til Friboliger imidlertid var vedvarende over-

Interiør fra »Alderstrøst«.

ordentlig stor, maatte Stiftelsens Bestyrelse tage under alvorlig Overvejelse, om dog ikke i det mindste en Del af denne Trang kunde afhjælpes. Disse Overvejelser førte til, at en ny betydelig Udvidelse af Stiftelsen fandt Sted. I Aaret 1892 erhvervedes en Grund, der ved senere Tilkøb indeholder 15,848 Kv.-Alen. Herpaa opførtes i Aarene 1893—95 de Bygninger, der danner »Alderstrøst ved Møllegade«. I alle Stiftelsens Ejendomme findes der nu 447 Lejligheder til Hjælp for hæderlige, trængende gamle af Haandværkerstanden. Af de nævnte Lejligheder ere for Tiden 297 Friboliger. Foruden den fri Bolig ydes der Beboerne fri Lægehjælp og Medicin samt

i kontante Penge 84 Kr. til Ægtefolk og 56 Kr. til enkelte Personer aarlig. Nogle af Beboerne faar dog en noget større Pengehjælp fra særlige Legater.

Anlægssummen for det hele Kompleks, der udgør »Alderstrøst«, andrager et Beløb af 1,171,558 Kr.

En saa betydelig Virksomhed kunde ikke undlade at vække Opmærk-

Sygehjemmet paa Rolighedsvej.

somhed, og i 1871, da den tredje Bygning var rejst, modtog Stiftelsen paa ny et kongeligt Besøg.

Det vilde føre for vidt her at fremsætte en lignende Redegørelse ogsaa for de *andre københavnske Lotteriers* Virksomhed. Kun saa meget skal dog siges, at de alle med større eller mindre Held arbejdede for de forskellige FormaaIs Fremme, men at de ligeledes alle maatte dele fælles Skæbne paa Grund af den ubundne Konkurrence og andre uheldige Forhold, som senere ville blive berørte. Lotteriernes Sammenslutning førte dem tilsidst over alle Vanskeligheder.

Om de andre københavnske Industrilotterier skal dog her fremsættes følgende Oplysninger:

Sygehjemmets Lotteri gav i Aarene fra 1856 til 1886 et samlet Overskud af 521,212 Kr.

Idiotanstaltens Lotteri, der optog Arven efter det i 1857 ved Gros-serer Sommers Død ophørte saakaldte Sommerske Lotteri, gav indtil dets Ophør 1886 et samlet Overskud af ca. 432,000 Kr.

Aandssvageanstalten Gl. Bakkehus.

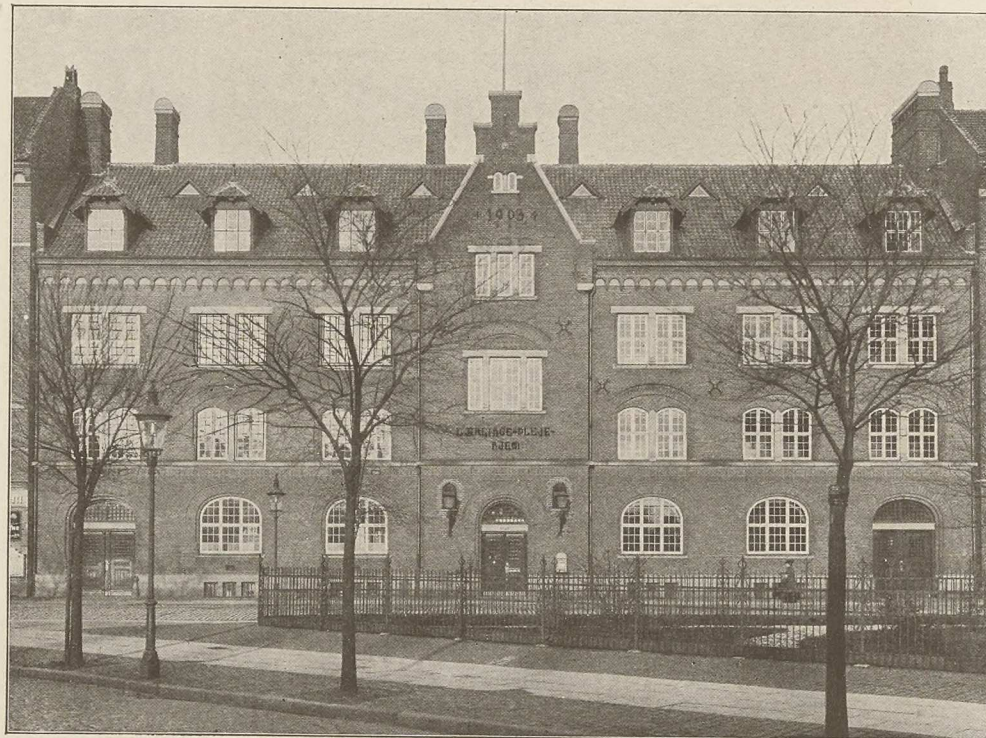
Bortlodningen af indenlandske Kunstflidsarbejder (Kunstflidslotteriet), der begyndte sin Virksomhed den 1. April 1861, gav i Aarene indtil Op-rettelsen af det almindelige Vare- og Industri-Lotteri en Netto-Indtægt af 335,723 Kr., hvoraf 327,006 Kr. ere anvendte til Frederiksborg Slots Gen-opførelse, medens 8716 Kr. anvendtes til andre Øjemed. Men ved Siden heraf har Bortlodningen ofret betydelige Summer paa at repræsentere den danske Kunstindustri væsentligt ved de forskellige Verdensudstillinger i de 26 Aar, den virkede.

Diakonissestiftelsens Lotteri blev til paa en noget ejendommelig Maade. Det hedder herom i Meddelelser om Diakonissestiftelsen for 1875:

Lærlinge-Plejehjemmet i Nørre-Søgade.

»Den 29. Juni 1875 bragte Diakonissestiftelsens Bestyrelse en stor Overraskelse, idet den paa denne Dag modtog en Skrivelse, som meddelte, at Justitsministeriet havde indrømmet en Del agtede Mænd Bevilling til at oprette og drive et Varelotteri, hvis Nettoindtægt Bevillingshaverne vilde anvende til Fordel for Diakonissestiftelsen, hvis Bestyrelse ikke havde den

Lærningehjemmet i Rantzausgade.

fjerneste Anelse om, at sligt var i Gære. Bestyrelsen havde aldrig tænkt paa selv at oprette og drive et Lotteri, hvad der mindre vel vilde passe sig for en Stiftelse med kirkeligt Præg; men da en Kreds af agtede, indflydelsesrige Medborgere havde sat Sagen i Gang, paatog sig hele Driften og tilbød Stiftelsen ved mulig Udbytte sin Hjælp til dens FormaaIs Fremme, saa betænkte vi os intet Øjeblik paa at sige hjertelig Tak for den store Imødekommenhed og Velvilje.«

Angaaende dette Lotteris Skæbne skriver Bestyrelsen for Diakonissestiftelsen paa et senere Tidspunkt: »Den skarpe Konkurrence af de andre

Industrilotterier medførte fra alle Sider en Agent- og Reklamevirksomhed, som slugte Indtægterne og ved sin hensynløse og smagløse Form mere skadede end gavnede de Institutioner, som Lotterierne skulde gavne; især Diakonissestiftelsens Bestyrelse var forarget herover og maatte gøre Indsigelse imod, at der paa Skilte og i Aviser reklameredes for »Diakonisse-

Arbejderhjemmet »Fredenshus«.

lotteriet«. Og da Planen til »dansk Vare- og Industrilotteri« blev forelagt Bestyrelsen, vedtog den ikke at ville være med til at drive det, men kun rent passivt modtage en Portion af Overskuddet, skønt den derved gav Afkald paa en dobbelt saa stor Fortjeneste.«

Diakonissestiftelsens Lotteri, der ophørte at virke 1884, havde indtil da givet et Overskud af 118,906 Kr.

Læringletteriet, hvis Bevilling blev udstedt den 15. Januar 1877 til Bestyrelsen for Foreningen til Lærlinges Uddannelse i Haandværk og

Industri, gav i de 10 Aar, hvori dette Lotteri virkede, et Overskud af 203,772 Kr. I Bevillingen hedder det, at Overskuddet skal anvendes foruden til et Plejehjem for Lærlinge, tillige til et Arbejderhjem. Af det i den 10aarige Periode og senere efter Lotteriernes Sammenslutning indvundne Overskud er Størsteparten anvendt til Tilvejebringelse af tvende Plejehjem for Lærlinge. Det første af disse Hjem, beliggende i Nørresøgade, indviedes den 4. Oktober 1882 i Hs. Maj. Kong Christian IX's Nærværelse. Byggegrunden og Bygningen har kostet 66,871 Kr. og Inventar 28,004 Kr. Det andet Plejehjem, der blev oprettet 1904, er beliggende i Rantzausgade. I begge disse Hjem er der Plads til ialt 214 Lærlinge. I Hjemmene forsynes Lærlingene med alle Fornødenheder undtagen Klædningsstykker, til hvis Anskaffelse der dog af Lærlingeforeningen ydes nogen Pengehjælp til de mest trængende. Betalingen for hver Lærling er kun 5 Kr. ugentlig.

I Overensstemmelse med Lotteribevillingen har Lærlingeforeningen anvendt en Del af Lotterioverskuddet til Oprettelsen ogsaa af et Arbejderhjem, et Asyl for de Gamle. I dette Øjemed erhvervedes en Byggegrund paa Dosseringen ved Fredensbro. Paa denne Grund blev der i Aarene 1894—95 opført en statelig Bygning, kaldet »Fredenshus«, bestemt til Alderdomshjem for Arbejdere og deres Hustruer. Bygningen, der indviedes den 3. Aug. 1895, har 5 Etager med Køkken og Kvistværelser mod Dosseringen og indeholder ialt 73 Lejligheder. Byggegrunden har kostet 66,300 Kr., Bygningens Opførelse 238,659 Kr., Inventaret 1383 Kr. — ialt 306,343 Kr.

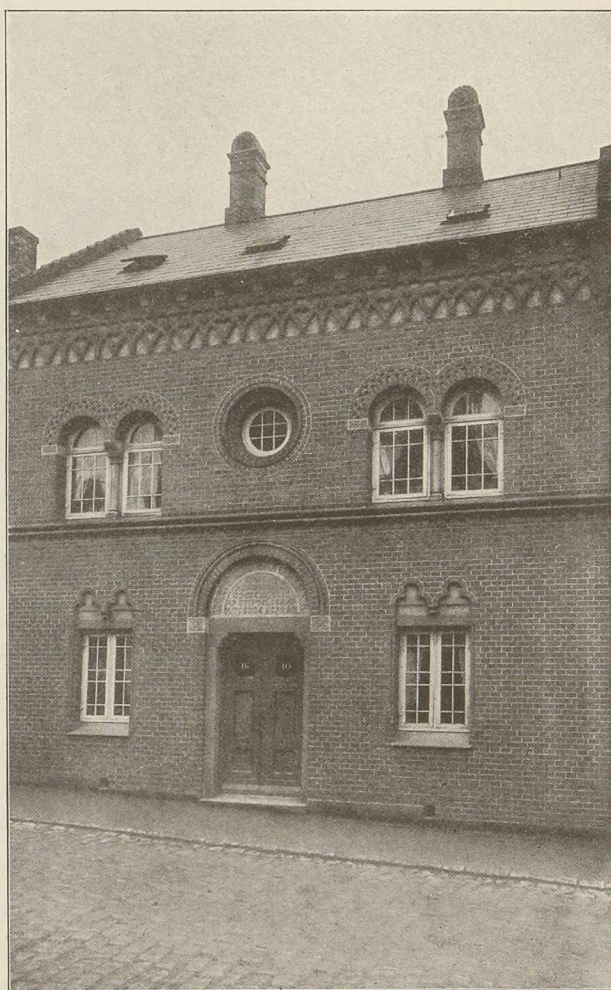
Vaabenbrødre-Lotteriet gav i de 7 Aar, hvori det var i selvstændig Virksomhed, et samlet Overskud af 42,890 Kr. Lotterioverskuddet anvender Vaabenbrødre-Selskabet til Understøttelse af gamle, trængende Krigere over hele Landet.

PROVINSLOTTERIERNE, DERES OPRETTELSE OG UDVIKLING.

Da der efterhaanden var bleven givet Bevilling til Oprettelsen af henved en halv Snes Industrielotterier i København, af hvilke Lotterier Provinserne ikke høstede nogen Fordel, blev der i Industri- og Haandværkerforeningerne i Provinskøbstæderne foretaget Skridt til, at ogsaa Provinserne kunde blive delagtige i de Goder (Vareomsætning og Overskud), som Driften af Industrielotterierne medførte. Resultatet af disse Bestræbelser blev, at der blev givet Bevilling til Oprettelsen af flere Industrielotterier i Provinserne — næsten i hvert Amt blev der oprettet et saadant Lotteri.

To velgørende Stiftelser i Odense, nemlig »Stiftelsen af 18de September for gamle og trængende Haandværkere og deres Enker« og den ved Odense Haandværkerforenings Bestræbelse grundlagte »Kong Frederik VII.s Stiftelse for trængende

Odense: »Stiftelsen af 18de September«.

værdige Haandværkere og deres Enker», havde under 16. August 1867 faaet en Lotteribevilling (»Fyens Industrielotteri« i Odense), og dette Skridt gav Genlyd i de andre fyenske Købstæder, der ikke vare delagtige i den nævnte Bevilling, og som nu ogsaa vilde være med. Bevillingen efterfulgtes den 11. Juli 1868 af en Bevilling til et Svendborg Amts Lotteri

Odense: Kong Frederik VII's Stiftelse (Albanigade).

for Foreningerne i Svendborg, Nyborg, Faaborg, Rudkøbing og Ærøskøbing, og dette Lotteri greb endnu videre om sig. Købstæderne i Odense Amt (Middelfart, Assens, Børgense og Kerteminde) havde nemlig ogsaa besluttet at erhverve en Lotteribevilling for dette Amt; men i Stedet for at oprette endnu et særligt fyensk Lotteri, enedes man i Septbr. 1870 om at danne et Fælleslotteri under Navn af »Nye fyenske Varelotteri« med Sæde i Svendborg og omfattende samtlige Fyens Købstæder med Undtagelse af Odense.

Stiftelsen af 18de September i Odense blev planlagt allerede i Aaret 1835, da den daværende Ud giver af »Fyens Stiftstidende«, Kancelliraad *S. Hempel*, udstedte Opfordring til at yde Bidrag til Oprettelsen af en saadan Institution. Dens Virksomhed begyndte 1841; den 18de September blev

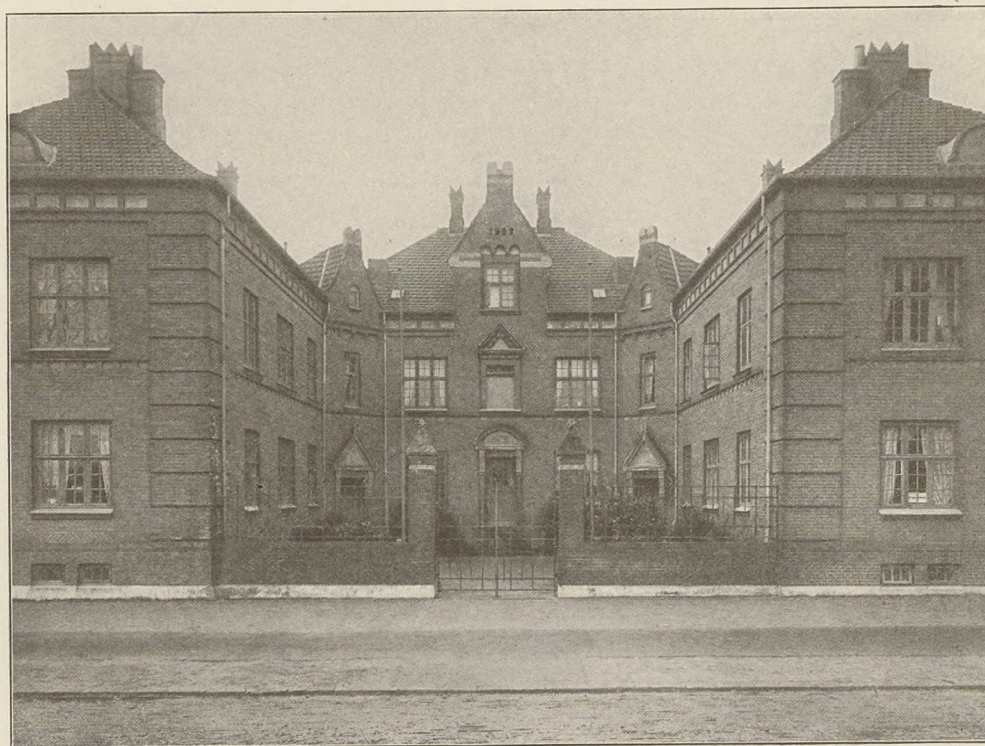

Odense: Kong Frederik VII's Stiftelse (Pjentedamsgade).

valgt paa Grund af, at denne Dato var den daværende Guvernør over Fyen, Prins Christians (senere Kong Chr. den 8de) Fødselsdag. Stiftelsen har i Tidens Løb modtaget Understøttelser og Legater fra mange Sider, men særligt har Lotteriet været den en god Indtægtskilde. Stiftelsens Formue, der 1842 var 3021 Kr., er nu steget til ca. 175,000 Kr. Aarligt uddeler Stiftelsen Understøttelser til Beløb af 7—8000 Kr.

Kong Frederik den Syvendes Stiftelse i Odense er ligesom den før nævnte Stiftelse en selvejende Institution; den blev oprettet i 1862 af Haand-

værkerforeningen sammesteds. Dens Formaal er at yde Fribolig til værdige og trængende gamle Haandværksmestre og deres Hustruer og Enker. Den ejer 3 Ejendomme. Den i Albanigade er opført i 1862, den i Pjentedamsgade i 1889 og den paa Vandværksvej i 1903. Tilsammen afgiver disse Bygninger 48 Friboliger med tilhørende Haver. Udover fri Bolig

Odense : Kong Frederik VII's Stiftelse (Vandværksvej).

erholder Beboerne 2 Gange aarligt en mindre Pengegave. Stiftelsens Indtægter bestaar dels i faste Kontingenter fra private Bidragydere, dels i Legatreanter og endelig i Understøttelser fra forskellige Institutioner, hvoraf den væsentligste er Stiftelsens Andel i Vare- og Industrilotteriets Overskud.

Industri- og Haandværkerforeningerne i Præstø Amt fik under 16. Aug. 1867 Bevilling paa at maatte foranstalte en Lotterifordeling af Haandværksfrembringelser; det var Foreningerne i Præstø, Storehedinge, Næstved og Vordingborg, det her drejede sig om; Haandværkerforeningen i Vordingborg

blev, sikkert med dette for Øje, oprettet 1866. Saa fulgte der i 1868 lignende Bevillinger for Foreningerne henholdsvis i Sorø Amt med Hjemsted i Slagelse samt i Gamle Roskilde og Holbæk Amt, og i den Anledning dannedes der i 1868 en Haandværker- og Industriforening i Korsør, en Industriforening for Ringsted og Omegn samt en Haandværkerforening i Nykøbing S., ligesom endelig (i Frederiksborg Amt) en Borger- og Haandværkerforening i Frederikssund samt (i samme Amt) 1871 en Industriforening i Helsingør og Omegn og 1872 en Industriforening i Hillerød. I 1871 samledes nemlig de tre sjællandske Amtslotterier til et forenet »Sjællands Varelotteri« med Sæde i Roskilde, hvortil snart efter Foreningerne i Frederiksborg Amt samt Haandværkerforeningen i Stege sluttede sig, og dette Lotteri kom yderligere til at omfatte det i 1870 standsede Maribo Amts Industrilotteri; fra Septbr. 1875 bestod der et samlet »Sjællands og Lolland-Falsters Varelotteri« stadig med Sæde i Roskilde.

Allerede i Aaret 1860 blev der foretaget Skridt til Oprettelsen af et jydsk Industrilotteri. Det nævnte Aar den 14. Maj samledes Delegerede efter Indbydelse af Randers Haandværkerforenings Bestyrelse til et Møde i Randers for at udvirke Bevilling til Oprettelsen af et saadant Lotteri. Der var mødt Delegerede fra Randers, Aarhus, Horsens og Aalborg Haandværkerforeninger. En Plan for Lotteriets Virksomhed vedtoges, og Ansøgning (ledsaget af Anbefaling fra de paagældende Byers Kommunalbestyrelser) indgaves til Kongen; men under 20. Oktober 1860 indløb der fra Ministeriet Afslag paa Ansøgningen.

Sagen hvilede derefter til 1867, da der (18. Novbr.) paany afholdtes et Møde i Randers med det Formaal at faa en Lotteribevilling. Denne Gang var der mødt Delegerede foruden fra de før nævnte Byer tillige fra Grenaa, Hobro, Mariager, Skanderborg og Silkeborg. Man besluttede at ansøge om Bevilling til Oprettelsen af et Lotteri for Aarhus Stift, men Ministeriet svarede igjen med Afslag.

Det første jydsk Lotteri var »Vejle Amts Industrilotteri«, som Foreningerne i Vejle, Fredericia og Kolding fik Bevilling til den 16. Septbr. 1868. Saa fulgte under 9. Jan. 1871 et »Thisted Amts Industrilotteri« for Foreningerne i Thisted og Nykøbing paa Mors, og under 23. Septbr. s. A. et vestjydsk Industrilotteri (Ribe, Varde, Ringkøbing, Holstebro, Lemvig, Skive, Fanø). Men dermed var Rækken endnu ikke sluttet. I Randers

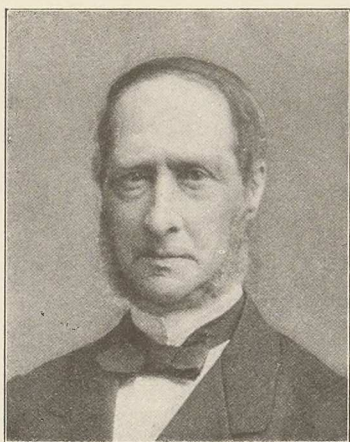
rørte man sig atter. Efter Initiativ af Adjunkt *Bischoff* blev der den 5. April 1872 afholdt et nyt Møde i Randers Haandværkerforening angaaende Lotterisagen, Ansøgning om Bevilling indgaves igen, og endelig under 3. Aug. 1872 bevilgedes de nord- og mellemjydske Haandværkerforeningers Industri- og Varelotteri, det var Foreningerne i Hjørring, Sæby, Frederikshavn, Aalborg, Nibe, Viborg, Hobro og Randers, som det her gjaldt, og saa kom endnu den 24. Jan. 1873 et særligt Lotteri for Arbejderforeningen i Horsens. Her fik imidlertid heller ikke alle disse smaa Lotterier Lov til at bestaa hvert for sig. Under 11. Aug. 1873 smeltede de, med Undtagelse af Thisted-Lotteriet, sammen i et stort »Jyllands Varelotteri«, der fik Sæde i Randers. Dette Lotteri, hvis Bevilling var bleven fornyet til Udgangen af 1885, standsede sin Virksomhed allerede i April 1881. Blandt Resultaterne af dets Virksomhed bør nævnes, at det stod i Spidsen for Afholdelsen af den første store almindelige jydske Industriudstilling i Aarhus 1876, til hvilken Lotteriet ydede et Tilskud af 9000 Kr.

Medens de københavnske Lotterier havde Tilladelse til at kolligere over hele Landet, var disse Amts-Lotteriers Afsætningsomraade begrænset til det paagældende Amt. Denne Omstændighed bevirkede selvfølgelig, at de mange smaa Provinslotterier havde ondt ved at klare sig lige over for de københavnske Lotteriers Konkurrence. Men der var tillige et andet Forhold, som medførte, at Provinslotteriernes Driftsudgifter blev uforholdsmæssig store, og deres Overskud som Følge deraf kun lille. *Dette Forhold bestod deri, at Provinslotterierne lagde Vind paa ikke alene at tilvejebringe Overskud til Anvendelse i veldædigt Øjemed og skabe Afsætning af Industri- og Haandværksfrembringelser, men tillige, at Gevinsterne kom til at bestaa af virkelig smukke og gode Ting*, i hvilken sidste Henseende de fleste Provinslotterier havde *kunstnerisk uddannede Mænd at støtte sig til for at kunne levere Gevinster af god Tegning og Smag og i det hele god Forarbejdelse*. I samme Øjemed blev der forud for Trækningerne, der skete paa Omgang i vedkommende Amts Købstæder, afholdt en Udstilling af de til Gevinster bestemte og forud bestilte Arbejder, og disse blev underkastede en Bedømmelse af dertil udvalgte fagkyndige Mænd. Disse i og for sig prisværdige Foranstaltninger maatte efterhaanden begrænses eller ophøre af Hensyn til de store Udgifter, de medførte — ogsaa af den Grund, at forud bestilte store Gevinster som

oftest blev vundne af Lotteriet selv og derfor maatte sælges til langt lavere Pris, end de havde kostet at anskaffe.

Efterhaanden vandt man saa den Erfaring, at det ikke gik an med de mange smaa Amtslotterier, men at det vilde være formaalstjenligt provinsvis at samle dem til fælles Virksomhed. Som anført skete dette i Jylland ved Oprettelsen af »Jyllands Varelotteri« og paa Sjælland-Lolland-Falster ved Dannelsen af et tilsvarende Fælleslotteri for nævnte Omraade. Paa Fyen, hvor der jo var to koncessionerede Lotterier, var der til sidst kun et af disse Lotterier, nemlig »Nye fyenske Varelotteri«, i Virksomhed, medens begges Koncessioner endnu ikke var udløbne, da Spørgsmaalet om en Sammenslutning af alle Industrilotterier kom frem, og de to fyenske Lotterier forenede sig da under Navn af »De forenede fyenske Varelotterier« og sluttede sig i Forening med de øvrige koncessionshavende Provinslotterier til det for hele Landet fælles Industri- og Varelotteri.

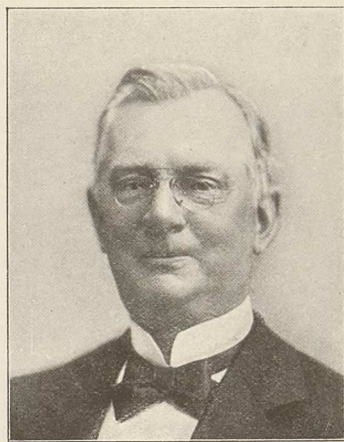

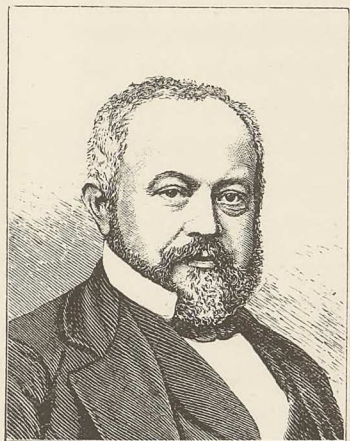
Departementschef A. P. C. de Linde.
(Formand).

Kapt., Hof-Møbelfabr. L. Larsen.
(Næstformand).

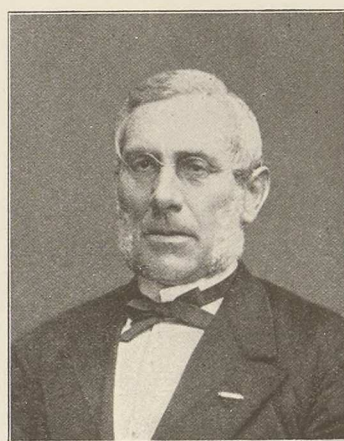
Departementschef A. C. Schmidt.

Professor Heinr. Hansen.

Kancelliraad C. Pagh.

Adjunkt P. Bischoff.

General P. E. Glahn.

Snedkermester J. Cortsen.

Kammerraad, Malerm. Chr. Petersen.

Almindeligt dansk Vare- og Industrilotteri's første Bestyrelse.

I Rigsdagssamlingen 1882—83 blev der af Folketingets Finansudvalg rettet en Anmodning til Regeringen om at erholde forskellige Oplysninger vedrørende de i Drift værende Vare- og Industrilotteriers Forhold. Der var den Gang 9 af saadanne Lotterier i Drift, medens »Jyllands Varelotteri« samt det fynske Lotteri, der var oprettet til Bedste for to velgørende Stiftelser i Odense, foreløbig havde indstillet deres Virksomhed; de for disse to Lotterier udstedte Bevillinger var forøvrigt endnu gyldige.

Paa den givne Foranledning fremsendte Justitsministeriet til det nævnte Folketingsudvalg Planer og Regnskaber for 7 Lotterier (deraf 6 københavnske). Disse Oplysninger synes ikke at have tilfredsstillet Udvalget, thi i Finanslovbetænkningen ender det sine Bemærkninger angaaende Vare- og Industrilotterierne med en Henstilling til Ministeriet om, at et Lovforslag angaaende Ophør af disse Lotterier maatte blive forelagt Rigsdagen i den næste Samling.

Denne Henstilling blev af den daværende Justitsminister *Nellemann* taget til Følge, idet han den 18. Oktober 1883 fremsatte i Folketinget følgende Lovforslag:

§ 1.

Den Regeringen ved Lov om Klasselotteriets Ordning og Forbud mod andet Lottospil af 6. Marts 1869 § 2 hjemlede Ret til at meddele Bevillinger til saadanne Lotterier med uindskrænket Afsætningskreds, der er forbundne med andre Foretagender og kun fremtræder som Middel til disses Befordring, ophæves.

§ 2.

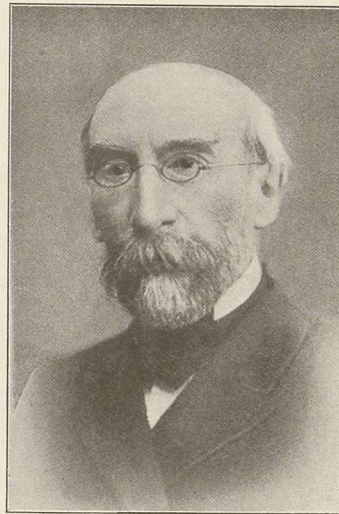
De for Tiden bestaaende Lotterier af den i § 1 nævnte Art kan fremdes indtil den 16. Juli 1887 fortsætte deres Virksomhed overensstemmende med de for dem godkendte Planer og paa de Vilkaar, som indeholdes i de dem meddelte Bevillinger.

Lovforslaget var ledsaget af udførlige Motiver, hvori der gøres opmærksom paa, at ved Lov om Klasselotteriets Ordning m. m. af 6. Marts 1869 § 2 blev det, overensstemmende med den hidtil bestaaende Tilstand, forbeholdt Regeringen, foruden at kunne meddele Tilladelse til Tombolaer og til Lotterier i udelukkende veldædigt Øjemed og med indskrænket Afsætningskreds, saasom til en By eller et Amt, endvidere at kunne meddele Bevilling til Oprettelse af Lotterier eller Fortsættelse af bestaaende Lotterier, der var forbundne med andre Foretagender og kun fremtraadte som Middel til disses Befordring. Den Regeringen herved hjemlede Ret til at meddele Bevillinger af sidstnævnte Art var formuleret i en saadan Vidde, at der efter samme ikke vilde være noget til Hinder for at tilstede Oprettelsen af Lotterier, i hvilken Gevinsten var Pengebeløb. I dette Omfang var Retten imidlertid aldrig bleven benyttet. Tilladelse til at oprette Lotterier med uindskrænket Afsætningskreds var hidtil kun bleven meddelt for de saakaldte Industri- og Kunstflidslotteriers Vedkommende, i hvilke Gevinsterne planmæssigt var fastsatte til udelukkende at skulle bestaa i indenlandske Industri- og Kunstflidsgenstande, og som saaledes, foruden at søge en Indtægt for det Foretagende, hvormed de var forbundne, og for hvilket de virkede, gennem det Overskud, Lotteriet afkastede, i Reglen tillige havde til Formaal, gennem Frembringelse af Spillegenstandene, at virke for den indenlandske Industris og Kunstflids Fremme.

At der ved disse Lotteriers Virksomhed var stiftet ikke liden Nytte, vilde Ministeriet selvfølgelig ikke benægte. Alle de Formaal, for hvilke Lotterierne virkede, var af den Beskaffenhed, at de i og for sig fortjente at støttes. Til disse Formaals Fremme var der nu i Aarenes Løb tilvejebragt ikke ubetydelige Midler gennem det Overskud, Lotterierne havde tjent, og Almenheden havde ved at deltage i Spillet ydet disse i og for sig gavnlige Formaal en Understøttelse, som ellers vistnok i langt ringere Grad vilde være bleven dem til Del. Noget mindre Vægt burde man maaske, mente Ministeriet, lægge paa den Opmuntring, som gennem Produktionen af Spillegenstandene var bleven Industrien til Del. Om det end til Dels forholdt sig saa, at Lotterierne havde fremmet Tilblivelsen af en Del sjældnere og vanskeligere Frembringelser af Haandværks- og Kunstflidsvirksomheder, som ikke lettelig fandt sædvanlige Købere, saa turde dog denne Side af Lotteriernes Virksomhed i de senere Aar, under den tiltagende Konkurrence, være trængt en ikke ringe Del tilbage, saa at

Gevinsterne mere og mere bestod hovedsageligt i kurante Genstande. Og om det end ikke benægtedes, at en forøget Produktion havde været en Følge af de fra Lotterierne udgaaende store Bestillinger, saa turde det dog være et Spørgsmaal, om denne havde været saa ligelig fordelt, som det i og for sig var ønskeligt, og som den, selv om den noget formindskedes, vilde blive det, naar Publikum ikke til Dels gennem Lotterigevinster forsynedes med mange Brugsgenstande. Ved Siden af de gavnlige Følger af Industrilotterierne havde der imidlertid vist sig forskellige Ulemper ved Lotterivirksomheden, som mere og mere blev fremtrædende, og som havde henledet saavel Rigsdagens som Regeringens Opmærksomhed paa Spørgsmaalet om, hvorvidt denne Virksomhed fremdeles burde tillades fortsat. Ikke blot var den Indtægt, som hvert enkelt Lotteri afkastede, selvfølgelig efterhaanden som flere Bevillinger var blevne meddelte, blevne mindre — for enkelte Lotterier saa ringe, at deres Drift frembød Risiko for det Foretagende, til hvilket de var knyttede —, men den stærke Konkurrence mellem de flere Lotterier havde derhos virket uheldigt, dels ved at bringe Lotterierne til paa forskellig Maade at forcere og pirre Spillelysten og at slaa af paa Fordringerne til Spillegenstandenes Beskaffenhed som særlig gode Industrifrembringelser, dels og navnlig ved at bringe Afsetningen af Lodderne i Hænderne paa indbyrdes stærkt konkurrerende Mellemmænd, som til Dels havde stillet sig til Opgave at hjælpe Publikum til at omsætte Gevinsterne i Penge, hvorved Spillet mere og mere havde antaget Karakteren af Lottospil om Penge. Særligt paa dette Punkt var Ulemperne i de senere Aar bleven stærkere og stærkere følte, og de Overvejelser, som havde været anstillede om, hvorledes dette Uvæsen kunde hindres, havde kun ført til, at Kontrolforanstaltninger, naar denne Tendens først havde vundet Indgang, vilde vise sig frugtesløse, eller i hvert Fald kræve et Apparat, som under Lotteriernes nuværende Omfang og Udbredelse rakte langt over Rimelighedens Grænser.

Under disse Omstændigheder havde Ministeriet ment, at der var An-

I. Nellesmann.

ledning til, om end paa en lempelig Maade, at standse Industrilotteriers Virksomhed i det mindste for en Tid, og turde der hertil være saa meget mere Føje, som der nu i en Aarrække, hvori de da for Tiden bestaaende Lotterier havde virket, og hvis Bestemmelsen i det fremsatte Lovforslags § 2 tiltraadtes, endnu vilde komme til at virke, var ydet de forskellige Formaal, for hvilket de virkede, en i Forhold til disse Formaals relative Betydning tilstrækkelig Understøttelse gennem den Indtægt, Lotterierne hidtil havde afkastet og i de nærmeste Aar endnu vilde indbringe.

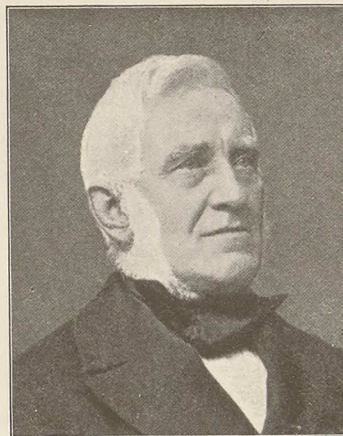
En saadan Standsning af denne Lotterivirksomhed, udtalte Ministeriet sluttelig, kunde vel ske ved administrativ Foranstaltning ved ikke at forny de hidtil udfærdigede Bevillinger og ikke at udfærdige nye Bevillinger. Men i Betragtning af de store Interesser, som knyttede sig til den omtalte Virksomhed, og i Betragtning af, at den hele bestaaende Ordning alvorlig berørte en Mængde Menneskers Erhverv, direkte eller indirekte, havde man ment, at det vilde være principrigtigt og mest betryggende for Borgerne, om Adgangen saavel til at indrette nye Lotterier som til ud over den foreslaaede Frist at fortsætte bestaaende Lotterier blev henvist til Afgørelse ad Lovgivningsvejen. Det turde desuden vistnok være i og for sig mindre heldigt, at der var en saa let Adgang til at erhverve Tilladelse til Lotteriers Oprettelse som den ved Loven af 6. Marts 1869 § 2 meddelte — en Anskuelse, som Justitsministeriet allerede under de forud for denne Lovs Udarbejdelse gaaende Overvejelse udtalte — thi det kunde ikke være andet, end at den lette Adgang til at opnaa Lotteribevillinger naturlig fremkaldte Ønsker om, naar der skulde virkes for et i sig selv godt og nyttigt Formaal, da at benytte ogsaa dette Middel til at skaffe Indtægter, og der sattes da mangfoldige Kræfter i Bevægelse, som efter Omstændighederne udøvede stærkt Tryk paa Ministeriet netop derved, at de med Grund kunde paaberaabe sig deres Bestræbelsers og Hensigters Nyttighed og Hæderlighed.

Ministeriet var derfor kommet til det Resultat, at det vilde være rigtigst at hæve den Ret, der efter den nævnte Lov tilkommer Regeringen til at forny de bestaaende Lotterier af den omspurgte Art og meddele Tilladelse til Oprettelse af nye, saa at altsaa Tilladelse til en saadan Lotterivirksomhed fremtidig kun kunde meddeles ved Lov.

Ligesom det imidlertid var anset som en Selvfølge, at der ikke ved Lov burde gribes ind i de Tilladelser, der allerede var meddelte, saa at

altsaa ethvert Lotteri burde kunne virke for den Tid, for hvilken dets Bevilling var gældende, saaledes havde man ment, at Billighed talte for at tilstede, at de Lotterier, hvis Bevillinger udløb før det Tidspunkt, paa hvilket den for det længste Tidsrum gældende Bevilling udløb, fremdeles fortsatte deres Virksomhed indtil det nævnte Tidspunkt, da det til Dels beroede paa rene Tilfældigheder, at Bevillingerne var udstedte til forskellige Tider, og som Følge heraf udløb til forskellig Tid.

Den ved Loven af 6. Marts 1869 § 2 Regeringen hjemlede Beføjelse til at meddele Tilladelse til Tombolaer og mindre Lotterier turde der, i Betragtning af disse Foretagenders relative Ubetydelighed og hele Karakter som lejlighedsvis Understøttelsesmidler for forbigaaende Opgaver, ikke være Grund til at ophæve, og saadanne Tilladelser, der meget hyppigt søgtes og benyttedes af Befolkningen, vilde det efter Lovforslagets Affattelse ogsaa fremtidigt staa Regeringen aabent at meddele.

Etatsraad, Landstingsm. W. Petersen.

Efter den Stemning, der allerede havde gjort sig gældende i Folketinget om denne Sag, blev selvfølgelig Ministerens Lovforslag modtaget med stor Velvillie i dette Ting, om der end under Sagens Behandling fra enkelte Sider henpegedes paa de gode Resultater, Industrielotterierne i visse Maader havde opnaaet, og navnlig fremhævedes den Støtte, som Lotterierne havde været til adskillige gode Formaals Fremme.

Med stort Flertal vedtoges Lovforslaget af Folketinget og oversendtes til Landstinget, hvor Sagen dog først kom til videre Behandling i den paafølgende Rigsdagssamling (1884—85). Det viste sig, at der i Landstinget raadede en anden Anskuelse om Spørgsmaalet end den, der havde gjort sig gældende i det andet Ting. Det var særligt den fynske Landstingsmand, Etatsraad, Grosserer W. Petersen af Odense, der advarede mod at gaa for haardt frem mod Industrielotteri-Institutionen af Hensyn til de Goder, der var forbundne med den. Sagen henvistes til et Udvalg, for hvilket Etatsraad W. Petersen blev Formand, og som desuden bestod af Ahlefeldt-Laurvig, Bonne, C. A. Hansen og Linnemann.

Til dette Udvalg henvendte 6 københavnske Industrilotterier et Andragende om, at det maatte blive tilladt Lotterierne at fortsætte deres Virksomhed under en eller anden Form. Dette Andragende var underskrevet af *V. Hartvigsen* (for Vaabenbrødre Lotteriet), *L. Larsen* (for Læringle Lotteriet), *A. Berner* (for Diakonisselotteriet), *Bülou* (for Idiotanstaltens Lotteri), *Chr. Rothe* (for Københavns Haandværkerforenings Lotteri) og *A. C. Schmidt* (for Københavns Sygehjems Lotteri).

Landstingets Udvalg afgav sin Betænkning under 3. Marts 1885.

I Betænkningen meddeler Udvalget, at under de Overvejelser, Sagen havde givet Anledning til, havde det fra Justitsministeriet modtaget forskellige Oplysninger om de bestaaende Industri- og Varelotterier.

Fra de i Drift værende 9 Lotterier havde Udvalget vel modtaget Regnskaberne for det sidste Driftsaar, men de 3 af disse havde ikke været saaledes specificerede, at de kunde benyttes til nogen overskuelig Oversigt.

De 6 Lotterier, over hvilke nogenlunde specificerede Regnskaber var modtagne, havde tilsammen haft en

I n d t æ g t:

a) ved Salget af Lodsedler ca.	971,000 Kr.
b) ved Diverse ca.	57,000 »

Tilsammen ca.... 1,028,000 Kr.

Af dette Beløb var

u d r e d e t:

1) til Gevinster.....	ca. 598,000 Kr. = ca. 58 %
2) » Kollektører.....	» 194,000 » = » 19 %
3) » Administration af Hovedkontorerne.....	» 64,000 » = » 6 %
4) Stempelafgift.....	» 48,000 » = » 4 ¹ / ₂ %
5) Trykning og Papir.....	» 40,400 » = » 4 %
6) Avertissementer.....	» 26,700 » = » 2 %
7) Diverse.....	» 8,000 » = » 1 %
8) Overskudet, som tilfaldt de forsk. Institutioner »	48,900 » = » 4 ³ / ₄ %

Det vil af denne Fremstilling ses, at paa den Maade, hvorpaa Forholdene den Gang var ordnede, og saaledes som Lotterierne da dreves, blev

*) Som Bevis paa, hvorledes Afsætningen af Lodsedlerne til Industrilotterierne var gaaet tilbage, anføres, at ved 6. Trækning i Marts 1887 udgjorde Lodsalget i samtlige i Drift værende 5 københavnske Vare- og Industrilotterier kun 37,027 Stkr.

der af en Indtægt paa ca. 1 Million Kroner kun det forsvindende Beløb af ca. 48,900 Kr. til de Institutioner, for hvis Regning og til hvis Indtægt Lotterierne dreves, medens der til Kollektører, Administration, Trykning og Avertissementer medgik ca. 322,000 Kr., hvoraf til Kollektørerne alene ca. 194,000 Kr.

Med disse Resultater for Øje fandt Udvalget, at der havde været god Grund for Justitsministeren til at søge tilvejebragt en Omordning af de derhen hørende Forhold, og det saa meget mere, som der for Udvalgets Medlemmer var fremkommet flere Klager over Misbrug, der skulde gaa i Svang ved enkelte af Lotterierne.

Der klagedes saaledes over, at der anvendtes udenlandske Arbejder som Gevinster, at Gevinsterne langtfra havde den Værdi, hvortil de var ansatte, at der udbetaltes Penge i Stedet for Gevinster m. m., men hvorvidt disse Klager var berettigede, derom kunde Udvalget ikke have nogen Mening.

Skønt Udvalget, som ovenanført, erkendte, at der har været fuld Føje for Justitsministeren til at søge tilvejebragt en Forandring i de bestaaende Forhold, saa formente det dog, at en fuldstændig Ophævelse af alle Industrilotterier vilde være en for streng Forholdsregel, idet herved en Mængde Mennesker vilde blive brødløse og en stor Del Haandværkere komme til at savne en hidtil haft Afsætningskilde. Ordnedes derimod Industrilotterierne paa en hensigtsmæssig Maade, maatte disse ikke alene kunne blive til stor Indtægt for de Institutioner, som nød denne Indtægt, men ogsaa til stor Gavn for Danmarks Industri og Haandværk.

I denne Anskuelse var Udvalget bleven yderligere bestyrket ved det førnævnte Andragende fra Bestyrelserne for de 6 af de i Hovedstaden bestaaende 7 Industrilotterier.

Andragerne erkendte fuldtud, at den daværende Ordning var uheldig, og at Lotterierne langtfra gav det Udbytte til de forskellige Institutioner, som de burde give. Som et Middel til at tilvejebringe et bedre Forhold foreslog Andragerne under Ministeriets Kontrol at samle alle Industrilotterier i eet Lotteri, saaledes at Udbyttet af dette af Justitsministeriet fordeltes mellem de forskellige Institutioner, som dertil var værdige og trængende.

Udvalget erkendte ogsaa villigt, at der ved en saadan Ordning vilde kunne tilvejebringes langt bedre Forhold end da.

Som det af foranstaaende Fremstilling vil ses, udgav de 6 Lotterier, for hvilke der forelaa detaillerede Regnskaber, ca. 333,000 Kr. til Kollektører, Administration m. m. Turde det nu antages, at Forholdene i de 3 andre bestaaende Lotterier var omtrent ligesaa, saa udgaves der i alle 9 Lotterier ca. $\frac{1}{2}$ Million Kroner til disse Udgifter. Ved en Sammensmeltning til eet Lotteri vilde vistnok mindst de $\frac{2}{3}$ af dette Beløb kunne spares til Indtægt for de forskellige Institutioner.

Ved en skarp Kontrol, hvorved Omkostningerne selvfølgelig maatte udredes forlods af Lotterierne, vilde det ogsaa kunne forhindres, at udenlandske Varer benyttedes som Gevinster, at Værdien af de som Gevinster indsatte Genstande ansattes for højt, samt at der udbetaltes Penge i Stedet for Varer. Kontrollen kunde mulig ogsaa paase, at Leverancen af de forskellige Gevinster ikke bestandig kom de samme Leverandører til Gode, men kunde nogenlunde ligelig fordeles mellem forskellige, saaledes at ogsaa Haandværkere og Industridrivende i Provinserne kunde faa Del i samme.

Da det var at forudse, at Overskudet, dersom Sagen ordnedes paa den nævnte Maade, sandsynlig vilde blive betydelig større end hidtil, saa vilde Fordelingen heraf mulig volde nogle Vanskeligheder. Udvalget troede dog ikke, at disse var større, end at de kunde overvindes.

Udvalget ender sin Betænkning med at foreslaa, at Landstinget tillader sig at indstille:

»I Betragtning af de mange Interesser, som er knyttede til en vedvarende Bestaaen af Industrilotterierne, anmodes Justitsministeren om at tage denne Sag under fornyet Overvejelse for om muligt ad administrativ Vej at tilvejebringe en bedre Ordning af de herhen hørende Forhold, forinden man skrider til den fuldstændige Ophevelse af disse Lotterier, og gaar dernæst over til den næste Sag paa Dagsordenen.«

Med Hensyn til dette Forslag ytrede Justitsminister *Nellemann*, da Sagen den 30. Marts 1885 kom til 3die Behandling i Landstinget, følgende:

»Jeg forstaar den Dagsorden, som det ærede Udvalg har foreslaaet, saaledes, at man er enig i den Tanke, som Lovforslaget hviler paa, at disse Lotterier, i det mindste i den senere Tid, har givet Anledning til saa mange Ulemper, at det ikke kan tillades dem at vedblive som hidtil, men at det er Udvalgets Mening, at det ønsker taget under Overvejelse, om der ikke kunde tænkes en anden Ordning af Forholdene, hvorved disse Ulemper

kunde undgaas, i alt Fald for den væsentligste Del, idet man har henpeget til de mange Interesser, som paa forskellig Maade er knyttet til disse Lotterier, da der er mange Mennesker, i hvis Eksistens det vilde gøre Indgreb, om de helt blev ophævede. Naar Dagsordenen forstaas saaledes, vil jeg ikke i og for sig kunne have noget at indvende imod, at man ønsker Spørgsmaalet overvejet endnu en Gang; thi det erkender jeg og har ogsaa paa tidligere Stadier altid erkendt, at det naturligvis er en gennemgribende Forholdsregel, der er Spørgsmaal om, naar man ganske vil ophæve Lotterierne uden at sætte noget i Stedet. Maa jeg dog med Hensyn til Udvalgets Dagsorden gøre den Bemærkning, at naar man siger, at man opfordrer til at tage under Overvejelse, om ikke Lotteriernes Forhold kan ordnes paa en Maade, saa at de hidtilværende Ulemper blev undgaaede, kan jeg ikke tage mig paa selv at udtænke en Ordning for disse Lotterier, som maatte kunne tilfredsstille. Det tror jeg vilde ligge uden for min Opgave som Justitsminister, og dernæst tilstaar jeg ogsaa, at jeg ikke har det Kendskab til disse Ting, som vilde udfordres for, med nogen Nytte, at kunne opføre en slig Bygning. Det, jeg nærmest vil være henvist til, er egentlig at afvente, om der fra Lotteriernes egen Side kan forelægges et Forslag til en fremtidig Eksistens under saadanne Former, som kunde fjerne de Ulemper, der hidtil har vist sig.«

Efter denne Udtalelse vedtoges den motiverede Dagsorden med 34 St. mod 8, og dermed var Lovforslaget om at ophæve Industrilotterierne bortfaldet.

Det Vink, der i Justitsministerens Udtalelse ved Behandlingen af den motiverede Dagsorden, var givet Lotterierne til selv at gøre Skridt til at foreslaa en Nyordning af Lotteriernes Forhold, blev straks benyttet af det Udvalg, som de 6 københavnske Lotterier allerede havde dannet, af hvilket Udvalg Diakonissestiftelsens Lotteri dog, som tidligere oplyst, var udtraadt.

Et særdeles virksomt Medlem af dette Lotteriudvalg var Hofmøbel-fabrikant, Kaptajn *L. Larsen*, der ikke havde forsømt nogen Lejlighed hverken ligeoverfor Rigsdag eller Minister til at vække og nære Interessen for Lotteriernes Fremtid. Efter gentagne Forhandlinger med Justitsministeren, der stillede sig meget venlig og imødekommende til Sagen, og efter at der var holdt en Række Møder hos Kammerherre *Linde*, Formanden i Bestyrelsen for Idiotanstalten paa Gl. Bakkehus, enedes man om, at der kun skulde være eet Lotteri, og at Overskudet skulde fordeles til de forskellige velgørende Stiftelser særligt i Hovedstaden; en lille Part af Over-

skudet skulde dog ogsaa tilfalde Provinserne til Bedste for de tekniske Skoler.

Som Svar paa et Andragende fra Bestyrelsen for Sjælland-Lolland-Falsters Varelotteri om Fornylse af dets Koncession blev der af Justitsministeren meddelt, at »Ministeriet maa finde Betænkelighed ved at indrømme den ansøgte Fornylse af Bevillingen, men at det var Ministeriet bekendt, at et Udvalg af Repræsentanter for de københavnske Lotterier søgte at forberede en Sammenslutning af samtlige københavnske Industrilotterier, samt at det — saavidt vides — tillige agtes stillet et saadant Udvalg til Opgave at overveje, hvorvidt et saadant Fælleslotteri kunde komme ogsaa provinsielle Interesser til gode«, og Ministeriet skulde derfor »henslette til den ærede Bestyrelse at indlede Forhandling med det nævnte Udvalg.«

Foranlediget heraf blev det af samtlige Provinsrepræsentanter i Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk ved Repræsentantmødet i Odense den 16. og 17. Juli 1885 vedtaget, at der burde gøres passende Skridt til at varetage Provinsernes Interesser i den omhandlede Henseende, og hertil blev valgt 3 Mænd som Repræsentanter for de tre koncessionshavende Provinslotterier, nemlig for Sjælland-Lolland-Falsters Varelotteri Fabrikant *L. Møller* af Roskilde, for Nye fyenske Varelotteri Kancelliraad *Pagh* af Bogense og for Jyllands Varelotteri Adjunkt *Bischoff* af Randers.

Efter en Konference med Formanden for Landstingets Lotteriudvalg, Etatsraad *W. Petersen*, Odense, samledes Udvalget i København den 1. Aug. og havde Foretræde hos Ministeren. Af dennes Ytringer fremgik det, at han vel personlig var imod ethvert Industrilotteri, men at han dog kunde gaa ind paa Oprettelsen af et enkelt Lotteri for hele Landet; han erkendte, at Provinserne havde billigt Krav paa at komme i Betragtning ved Oprettelsen af et saadant og lovede, at ingen Bevilling skulde blive givet, uden at Provinslotteriernes Repræsentanter havde været hørte. Med Fællesrepræsentationen ønskede han ikke at træde i Forbindelse i denne Sag, og et særligt Lotteri for Provinserne var han bestemt imod. Iøvrigt ønskede han Sagen fremmet hurtigst muligt og henviste sluttelig Provinsudvalget til Overenskomst med det københavnske Udvalg.

I en derefter følgende Samtale med dette Udvalgs Formand, Kammerherre, Departementschef *Linde*, stillede denne sig noget forbeholdent lige

overfor en Samvirken med Provinserne og overgav Provinsudvalget et i Manuskript trykt »Forslag til Omordning af de københavnske Industrielotterier«. Dette Forslag omtalte aldeles ikke Provinserne, men foreslog Oprettelsen af et nyt Lotteri under Navn af »de forenede københavnske Vare- og Industrielotterier«. Bestyrelsen af dette Lotteri skulde derefter dannes af Delegerede fra de Institutioner i København, der var i Besiddelse af Lotteribevillinger, en Kapital af 36,000 Kr. skulde tilvejebringes, hvoraf 25,000 Kr. »baandlægges« som Sikkerhed for Opfyldelsen af Lotteriets Forpligtelser, og Resten sættes i Driften. Denne Kapital skulde forrentes og afbetales i Løbet af 6 Aar. Af Lotteriets Bruttoindtægt skulde anvendes 65 % til Gevinster, 12½ % til Provision, 4½ % til Administration, og 18 % anses som Overskud. Endelig skulde af Justitsministeren en Revisor vælges, og en Kontrolhavende tilforordnes Bestyrelsen.

Efter at Provinsudvalget havde gjort sig bekendt med dette Forslag, henvendte det sig samme Dag skriftlig til det københavnske Udvalg med Anmodning om en fælles Forhandling, hvorpaa Provinsrepræsentanterne ogsaa blev indbudte til et Møde den 12. Aug. 1885 hos Formanden. Til bestemt Tid mødte *Bischoff* og *Møller*, medens *Pagh* var forhindret.

Da de to Provinsrepræsentanter ankom, var imidlertid de 7 Delegerede for de københavnske Lotterier samlede og oplæste for dem en af det københavnske Udvalg forfattet og underskrevet Indstilling til Ministeriet, hvori det foreslaede Lotteri kaldtes »det forenede danske Industri- og Varelotteri«, og »et passende Bidrag af det eventuelle Overskud til Provinsernes tekniske Skoler eller andre Øjemed« anbefalede. Efter at Provinsrepræsentanterne selvfølgelig havde forbeholdt sig en Erklæring til Ministeren over denne Indstilling, kom man dog ind paa en Forhandling om de Fordringer, man paa Provinsernes Vegne mente at burde stille, og som Resultat heraf fremgik, at det københavnske Udvalg vilde gaa ind paa de i nedenstaaende til Ministeren indgivne Erklæring formulerede Forslag:

»Som Repræsentanter for samtlige Industri- og Haandværkerforeninger i Sjællands, Lolland-Falsters Stifter, Fyens Stift og Jylland, der er Ihænderhavere af de tre Provinslotterier, hvis Koncessioner udløber med dette Aar, tillader vi os atter at henvende os til Deres Excellence angaaende Lotterisagen.

Vi har deltaget i et Møde med »Udvalget til Omordning af de københavnske Industrielotterier« og er bleven bekendte med dette Udvalgs Indstilling til det høje Ministerium vedrørende den nævnte Omordning.

Da Deres Excellence velvilligst har givet os Tilsagn om at maatte erklære os over denne Indstilling, undlader vi ikke at fremkomme med følgende Bemærkninger:

- 1) De af os repræsenterede Industri- og Haandværkerforeninger for Sjællands, Lolland-Falsters Stifter, Fyens Stift og Jylland ønskes optagne i det foreslaaede Fælleslotteri som tre sideordnede Institutioner med de københavnske;
- 2) En Delegeret fra hver af disse Provinsinstitutioner tilforordnes Bestyrelsen som Medlem;
- 3) De nævnte Provinsinstitutioner tilsammen tilskyde Garantifonden et saa stort Beløb, som falder paa enhver af de i Lotteriet interesserede københavnske Institutioner;
- 4) Andel i Overskudet tilfalder Provinsinstitutionerne *tilsammen* med et saa stort Beløb, som falder paa *enhver* af de københavnske Institutioner, og anvendes udelukkende i veldædigt Øjemed;
- 5) En passende, af den eventuelle Bestyrelse fastsat Andel i Gevinstbestillingen tilfalder Provinserne efter forud indsendt og godkendt Prøve.

Idet vi udtaler, at vi ikke tvivler om, at det københavnske Lotteriudvalg vil kunne gaa ind paa de i denne vor Erklæring indeholdte Forslag, tilføjer vi sluttelig, at medundertegnede *Bischoff* er valgt til Formand for det af os tre Provinsrepræsentanter dannede Udvalg.«

Denne Erklæring underskrevs straks af *Bischoff* og *Møller*, medens *Pagh*, hvem den tilsendtes, kun underskrev med den Betingelse, at Andel i *Overskud* og *Tilskud* til Garantifond fastsattes til et Beløb for hver af Provinsernes tre Hovedgrupper, der svarede til det, som hver af de københavnske Grupper oppebar og tilsvarede, samt med den Oplysning, at der paa Fyen fandtes to Industrilotterier med Koncessioner til Aarets Udløb, nemlig Odense og Nye Fyenske. Hertil bemærkede de to andre: Den saaledes opstillede Fordring var vi vel enige om og kæmpede ogsaa af yderste Evne for den i Udvalget, men da vi her mødte den bestemteste Modstand, ansaa vi det omsider for rigtigst at opgive den, dels fordi vi maatte erkende, at det Beløb, vi i vor Erklærings Punkt 4 sikrede Provinserne, vilde efter al Sandsynlighed blive ikke lidt større, end hvad vore Lotterier tilsammen havde indbragt, og dels fordi vi maatte anse det for at være af særlig Vigtighed saa vidt muligt at komme overens med Udvalget, da Sagen ellers let paa Grund af Ministerens personlige Utilbøjelighed helt kunde falde bort, eller vi ved indflydelsesrige Mænds Paavirkning kunde

blive nødte til at lade os nøje med et mindre, vilkaarlig fastsat Beløb til »vore tekniske Skoler«.

Kancelliraad *Pagh* lod sig imidlertid ikke nøjes med dette Separat-Votum, men tilstillede under 19. Aug. 1885 Justitsministeren en saalydende Skrivelse:

»Undertegnede, der er Medlem af det Provinsudvalg, som den 1. d. M. havde den Ære at tale med Deres Excellence angaaende den paatænkte Omordning af Industrilotterierne, har, — som Deres Excellence vil have bemærket af den fra Udvalget under 16. d. M. fremsendte Skrivelse — ikke i alle Punkter kunnet tiltræde den af Udvalget i nævnte Skrivelse gjorte Henstilling, idet jeg navnlig ikke kan forsone mig med Tanken om, at der, som af det københavnske Lotteriudvalg foreslaaet, kun skulde tilfalde Provinserne tilsammen $\frac{1}{10}$ af det paatænkte Fælleslotteris Udbytte.

Naar jeg herved tillader mig i en særlig Skrivelse underdanigst at henvende mig til Deres Excellence angaaende denne Sag, saa sker det, fordi jeg ønsker at begrunde min Opfattelse paa en lidt udførligere Maade, end sket er i det af mig i Udvalgets ovennævnte Skrivelse afgivne Separat-Votum, ligesom jeg ogsaa har villet efterkomme en til mig fra Repræsentanter for de tvende fyenske Industrilotterier rettet Anmodning om indtrængende at paakalde Deres Excellences velvillige Bistand til en Ordning, der i højere Grad end det af det københavnske Lotteriudvalg affattede Forslag tager Hensyn til Provinsernes berettigede Krav.

I mange Aar var det næsten udelukkende København, der høstede Gavn af Industrilotterierne, ikke blot derved, at der ved Hjælp af disse tilvejebragtes betydelige Summer til velgørende Foranstaltninger i Hovedstaden, men ogsaa som Afsætningskilde for københavnske Haandværksfrembringelser. I sidstnævnte Henseende var Lotterierne til ligefrem Skade for Haandværksstanden i Provinsen, idet en Mængde Varer af københavnsk Fabrikat fandt Afsætning til Provinserne som Lotterigevinster, hvorved Om sætningen for Provinsernes egne Haandværkere selvfølgelig formindskedes.

For at bøde paa dette for Provinserne uheldige Forhold oprettedes Provinslotterierne, der i nogle Aar gav ret tilfredsstillende Resultater; Provinshaandværkeren fik ikke blot Adgang til den ved Lotterivæsenet tilvejebragte Afsætningskilde, men der gaves ham Lejlighed til at udvikle sin Dygtighed ved Udførelsen af mere vanskelige Arbejder, til hvilke Lotterierne selv lod anerkendt dygtige Kunstnere levere Tegningerne. Hvad Provinslotterierne i den Retning præsterede, derom afgav den for nogle Aar siden i Aarhus afholdte Industriudstilling et fordelagtigt Vidnesbyrd, idet f. Eks. »Nye fyenske Varelotteri« tilkendtes 1. Præmie for sine Udstillingsgenstande. Om end Provinslotterierne lagde Hovedvægten paa den

Side af deres Opgave, som gik ud paa Haandværkets Udvikling og Fremme, blev det andet Formaal: Velgørenhedsværket, ikke forsømt, idet der af Overskudet blev uddelt ret anseelige Summer i de forskellige Provinsbyer til Bedste for gamle, trængende Haandværkere eller i lignende Øjemed.

Naar det nu er gaaet tilbage for Provinslotterierne, saa at kun to af dem (nemlig »Sjællands, Lolland-Falsters Varelotteri« og »Nye fyenske Varelotteri«) er i Virksomhed for Øjeblikket, saa skyldes denne Tilbagegang fornemmelig den i de senere Aar fremkomne stærke Forøgelse af Antallet af københavnske Lotterier, af hvilke der nu er ikke mindre end 7 i Virksomhed. De københavnske Lotterier har tilmed været særlig begunstigede, idet Provinslotterierne kun har været berettigede til at kolligere hver især i en enkelt Landsdel, medens de københavnske Lotterier har Tilladelse til at kolligere over hele Riget.

Det kan saaledes vistnok ikke nægtes, at paa det omhandlede Omraade har Hovedstaden hidtil været begunstiget fremfor Provinsbyerne, hvis Hensigt med Oprettelsen af de provinsielle Lotterier i de senere Aar ikke har kunnet fremmes som Følge af den paa saa ulige Kaar opstaaede stærke Konkurrence fra Hovedstadslotterierne.

Men naar dette er Tilfældet, synes Rimelighed at tale for, at man ved Omordningen af Lotterivæsenet tog et særligt Hensyn ikke til de Interesser, der hidtil har høstet Fordelene, men til dem, der har maattet lide under den gamle uheldige Ordning.

Saavidt jeg har bragt i Erfaring, foreslaar det københavnske Lotteriudvalg imidlertid, at naar samtlige koncessionshavende danske Industrielotterier (7 i Hovedstaden og 4 i Provinserne) sammensmeltes, skal Provinserne tilsammen nøjes med 10 % af Fælleslotteriets Overskud, medens de københavnske Lotterier skal dele Resten, altsaa 90 %.

Om det end ikke maa glemmes, at flere af de københavnske Lotteriers Hensigt er at fremme almindelige Samfundsformaal, og at Udbyttet altsaa delvis vil komme saadanne til gode, er der dog næppe Tvivl om, at den foreslaaede Fordeling af Udbyttet vil vække megen Misnøje i Provinserne, hvor Fælleslotteriet dog vistnok maa paaregne den største Afsætning af sine Lodder.

I Overensstemmelse med Provinslotteriernes hidtidige Formaal skulde vel den Provinserne tilfaldende Andel af Fælleslotteriets Overskud anvendes til Bedste for gamle trængende Haandværkere, eventuelt Stiftelser for saadanne. Men lad ogsaa Fælleslotteriet give et godt Overskud, saa vil $\frac{1}{10}$ heraf ikke række langt til Fordeling blandt Haandværkerforeningerne i Danmarks 73 Købstæder, for saa vidt disse bliver delagtige i Foretagendet.

Under Hensyn til alle foreliggende Omstændigheder maa der kunne tilkomme Provinslotterierne en større Andel i Udbyttet. Jeg har tilladt mig at foreslaa, at Provinslotterierne indtræder i Foretagendet som 3 In-

stitutioner, og at hver af disse stilles lige med hvert af de 7 københavnske Lotterier, hvorefter der altsaa vilde tilfalde Provinserne $\frac{3}{10}$ af Fælleslotteriets Overskud, ligesom Provinserne i samme Forhold maatte yde Tilskud til Garantifonden.

At der ogsaa sikres Provinserne Andel i Styrelsen og Ret til Delagtighed i Levering af Varer til Gevinster, er en saa billig Fordring, at den næppe vil møde Modstand fra nogen Side.

Idet jeg udtaler den Fortrøstning, at det i denne Sag vil ved Deres Excellences Medvirkning lykkes at tilvejebringe en Ordning, hvorved Provinsernes berettigede Krav ske Fyldest, tillader jeg mig sluttelig underdanigst at fremsætte mine Forslag i følgende Hovedpunkter:

- 1) Under Forudsætning af, at der ikke vil blive givet Bevilling til et særskilt Provins-Industrilotteri, optages i det paatænkte Fælleslotteri for hele Riget de 4 koncessionshavende Provinslotterier som 3 med de københavnske Lotterier sideordnede Institutioner, idet de tvende fynske Lotterier i dette Forhold betragtes som eet;
- 2) En Delegeret for hver af disse Provinsinstitutioner tilforordnes Bestyrelsen som Medlemmer;
- 3) Garantifonden tilskydes af nævnte Provinsinstitutioner for hver især et saa stort Beløb, som falder paa enhver af de i Fælleslotteriet interesserede københavnske Institutioner;
- 4) Andel i det eventuelle Overskud tilfalder i samme Forhold hver af de nævnte 3 Provinsinstitutioner, repræsenterende henholdsvis Sjælland med Lolland-Falster, Fyens Stift og Jylland;
- 5) En passende Andel i Gevinstleveringen tilfalder Provinserne efter Bestyrelsens, eventuelt Justitsministeriets nærmere Bestemmelse.«

Det blev ingenlunde let at opnaa en Forstaaelse mellem det af de københavnske Lotterier dannede Udvalg og det tilsvarende Udvalg, som Provinslotterierne havde nedsat, og da der jo ikke var fuld Enighed inden for det sidstnævnte Udvalg angaaende de Krav, der fra Provinsernes Side maatte stilles til Indholdet af den forventede Bevilling til Oprettelsen af et fælles Industrilotteri for hele Riget med Tilslutning af alle de bestaaende Industrilotterier, saa syntes det en Tid, som om det af det københavnske Udvalg forfægtede Standpunkt, i Følge hvilket der kun skulde tilfalde de provinsielle Parthavere i Sammenslutningen en ringe Del af Fælleslotteriets Overskud, skulde gaa af med Sejren. Imidlertid viste det sig, at den af Kancelliraad *Pagh* i hans særlige Indstilling til Justitsministeren

hævdede Opfattelse fandt stærk Tilslutning blandt de i Lotteribevillingerne parthavende Industri- og Haandværkerforeninger i Provinserne. Utilfredsheden med de to andre Provinsrepræsentanters Holdning i Sagen gav sig paa Sjælland Udtryk paa et Møde i Roskilde, hvor man til Repræsentant valgte Malermester, Kammerraad *Chr. Petersen* af Næstved i Stedet for Fabrikant *Møller* af Roskilde.

Forhandlingen mellem de to Udvalg fortsattes, og efter at det var blevet bekendt, at Ministeren var til Sinds at vise Imødekommenhed lige over for Provinsens Krav, lykkedes det til sidst at opnaa Enighed mellem de stridende Parter.

Den 19. September 1885 afholdtes et Møde i København af følgende Repræsentanter for koncessionshavende Industrielotterier, nemlig: Kammerherre *Linde* (Idiotanstalten), Kapt. *L. Larsen* (Lærlingeforeningen), Overkrigskommissær, Departementschef *Schmidt* (Sygehjemmet), Justitsraad *Hartvigsen* (Vaabenbrødrene), Etatsraad *Heinr. Hansen* (Kunstflidslotteriet), Snedkermester *Cortsen* (Københavns Haandværkerforening), Malermester Kammerraad *Petersen*, Næstved (Sjælland, Lolland-Falsters Varelotteri), Kancelliraad *Pagh*, Børgense (de forenede fyenske Lotterier) og Adjunkt *Bischoff* (Jyllands Varelotteri).

Ved dette Møde vedtoges det at andrage hos Justitsministeren om Eneret til at drive et almindeligt Industri- og Varelotteri for hele Landet i 15 Aar paa bl. a. følgende Betingelser:

- 1) De koncessionshavende Industrielotterier danner tilsammen et Konsortium som Interessenter i et Industri- og Varelotteri for hele Landet;
- 2) en Repræsentant for hver af disse Interessenter danner — i Forbindelse med den af Ministeren indsatte Kontrolhavende — Bestyrelsen for Fælleslotteriet;
- 3) af Overskudet tilfalder der hver af Interessenterne en lige stor Part;
- 4) Gevinsterne leveres i passende Forhold af Haandværkere og Industridrivende saavel i Hovedstaden som i Provinserne.

Den 19. April 1886 blev der endelig gennem Justitsministeriet udfærdiget en kongelig Bevilling til Driften af et »Almindeligt dansk Vare- og Industrilotteri.«

Bevillingen lyder saaledes:

Gjenpart.

VI CHRISTIAN DEN NIENDE,

af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gjøre vitterligt: At Vi, efter den derom allerunderdanigst gjorte Ansøgning, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade efternævnte Institutioner nemlig:

- 1) Komiteen til Frederiksborg Slots Gjenopførelse,
- 2) Foreningen til Læringes Uddannelse i Industri og Haandværk,
- 3) Københavns Sygehjem,
- 4) Idiotanstalten paa Gamle Bakkehus,
- 5) Selskabet »De danske Vaabenbrødre«,
- 6) Haandværkerforeningen i København, samt
- 7, 8 og 9) enhver af de 3 Grupper af Industri- og Haandværkerforeninger eller andre Institutioner, der tidligere repræsenteredes af henholdsvis:

Sjællands og Lolland-Falsters Varelotteri,

De forenede fyenske Varelotterier og

Jyllands Varelotteri,

i Forening at oprette og i et Tidsrum af 15 Aar fra den 1. April næste Aar at regne at drive et »Almindeligt dansk Vare- og Industrilotteri« paa følgende Betingelser:

1.

Lotteriets Bestyrelse bestaaer af 9 Medlemmer, nemlig: 1 Repræsentant for hver af de 6 første ovenfor nævnte, i Koncessionen deltagende Institutioner, valgte af disses Bestyrelser, og 3 Repræsentanter for de ovenfor under 7—9 nævnte Industri- og Haandværkerforeninger, valgte af de af disse dannede 3 Lotteriudvalg. Om Bestyrelsesmedlemmernes Valg gjøres Indberetning til Justitsministeriet. Bestyrelsens Virksomhed er ulønnet.

2.

Lotteriet har sit Sæde i København. Til Ledelse af den daglige Virksomhed under Tilsyn af Bestyrelsen eller et af denne nedsat Forretningsudvalg antages af Bestyrelsen en Forretningsfører, hvis Lønningsvilkaar bestemmes af Bestyrelsen, og som med dennes Billigelse antager den fornødne Medhjælp.

3.

Forinden Lotteriet paabegynder sin Virksomhed, skal der være tilvejebragt en Kapital af 36,000 Kr., hvortil enhver af de forannævnte Deltagere bidrager et lige stort Beløb, og hvoraf 25,000 Kr. ville være at baandlægge efter Justitsministeriets nærmere Bestemmelse for til enhver Tid at tjene til Sikkerhed til Opfyldelse af Lotteriets Forpligtelser. Resten, 11,000 Kr., stilles til Disposition for Bestyrelsen til Lotteriets Indretning og Drift. Af det stillede Depositum svarer Lotteriet 5 % i aarlig Rente til Garanterne.

4.

Lotteriet følger Klasselotteriets Trækninger. Det indrettes med ikkun een Afdeling, hvortil Indskudssummen udgjør det ved den approberede Plan fastsatte Beløb, foruden Stempelafgiften, der udredes af Spillerne.

5.

Af Indskudssummen anvendes 65 pCt. til Indkjøb af Gevinster. Til Administrationsudgifter normeres $4\frac{1}{2}$ pCt. af Indskudssummen, hvilket Beløb ikke uden Justitsministeriets Billigelse maa overskrides.

6.

Fastsættelsen af Indskudssummen samt dennes og Gevinsterne Fordeling paa de enkelte Trækninger sker i en af Justitsministeriet approberet Plan.

7.

Gevinsterne skulle udelukkende bestaa i Industrigjenstande af dansk Tilvirkning, hvorunder henregnes enhver Gjenstand, der er tilvirket her i Landet, uanset hvor Stoffet skriver sig fra. Leverancen af Gevinsterne fordeles i et efter Bestyrelsens Skjøn passende Forhold imellem Haandværkere og Industridrivende i Hovedstaden og i Provinserne. Med enhver Leverandør af Gevinster til Lotteriet oprettes skriftlig Kontrakt, hvori den Paagjældende under en efter Leverancens Beskaffenhed og Størrelse afpasset og af den i § 9 nævnte, af Justitsministeriet ansatte Kontrollør billiget Bøde forpligter sig til hverken direkte eller indirekte at tilbagekjøbe de af ham leverede Gevinster. Gevinsterne udleveres i Kjøbenhavn direkte fra Lotteriets Hovedkontor til Spillerne, udenfor Kjøbenhavn igjennem stedlige Forbindelser.

8.

Salget af Lodsedlerne sker udelukkende ved dertil af Bestyrelsen med Tiltrædelse af Justitsministeriets Kontrollør antagne Kollektører. Deres Forhold til Lotteriet bestemmes nærmere ved en af Justitsministeriets Kontrollør approberet Instrux.

9.

Til at kontrollere Overholdelsen af denne Bevillings Klausuler ansættes der af Justitsministeren paa Lotteriets Bekostning en Kontrollør, der har Sæde i Bestyrelsen, dog uden Stemme. Kontrollørens Virksomheds-Område og Lønning ligesom Omfanget af den Medhjælp, der bør gives ham, fastsættes af Justitsministeren, der ligeledes for ham udfærdiger den fornødne Instrux med bindende Virkning for Lotteriet.

10.

Af Lotteriets halvaarlige Overskud anvendes forlods indtil 6000 Kr. til Dækning af det stillede Depositum, indtil samme er indfriet. Resten af Lotteriets Overskud deles i 23 ligestore Dele. Heraf faaar:

Komiteen til Frederiksborg Slots Gjenopførelse	2 Dele
Foreningen til Lærlinges Uddannelse	2 —
Kjøbenhavns Sygehjem	2 —
Idiotanstalten paa Gamle Bakkehus	2 —
Selskabet »De danske Vaabenbrødre«	2 —
Haandværkerforeningen i Kjøbenhavn	2 —
Diakonissestiftelsen	1 —
De tidligere af Sjællands og Lolland-Falsters Varelotteri, de forenede fyenske Varelotterier og Jyllands Varelotteri repræsenterede Industri- og Haandværkerforeninger eller andre vedkommende Institutioner til lige Deling mellem hver af de 3 Grupper, der repræsenteredes af ethvert af de nævnte Varelotterier	6 —
Kjøbenhavns tekniske Skole	1 —
Kysthospitalet paa Refsnæs	1 —
Dronning Louises Børnehospital	1 —
Arbejderhjemmet i Kjøbenhavn	1 —

Det Overskud, der herefter maatte tilfalde Haandværker- og Industriforeninger i Provinskjøbstæderne, maa kun anvendes i veldædigt Øiemed eller til Fremme af Haandværk og Industri efter vedkommende Haandværker- og Industriforenings nærmere Bestemmelse.

11.

Ethvert Spørgsmaal om Fortolkningen af denne Bevillings Indhold afgjøres med bindende Virkning for Lotteriet af Justitsministeren, der ogsaa udelukkende afgjør enhver imellem Lotteriet og den af Ministeriet ansatte Kontrollør opstaaende Meningsulighed.

Ligesom Justitsministeriet dernæst skal være berettiget til til enhver Tid at annullere Bevillingen, saafremt Bestyrelsen ikke maatte efterkomme de af Ministeriet i Overensstemmelse med nærværende Paragrafs 1ste Stykke

eller i hvilkensomhelst anden Henseende trufne Afgjørelser, saaledes forbeholdes der Justitsministeren Ret til efter Udløbet af 5 Aar fra den 1. April næste Aar at tilføie denne saadanne nye Klausuler, som efter indhøstet Erfaring maatte findes fornødne, samt til at træffe forandret Bestemmelse med Hensyn til Fordelingen af Overskuddet.

Forbydende Alle og Enhver imod det, som foreskrevet staar, Hinder at gjøre.

Givet i vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn den 19. April 1886.

Under vort Kongelige Segl.

(L. S.)

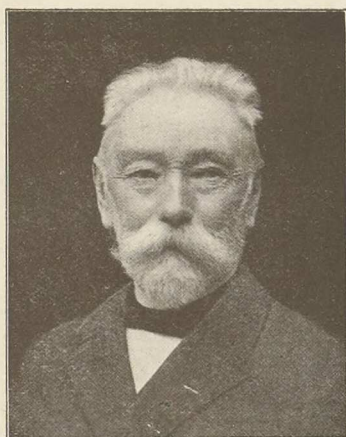
Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling.

I. NELLEMANN.

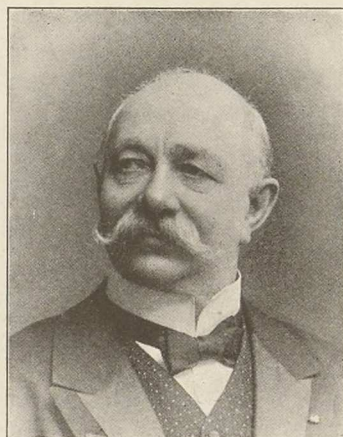
A. Grüner.

Efter at Justitsminister *Nellemann* under 2. Novbr. 1886 havde meddelt Folketingets Finansudvalg, at der under 19. April 1886 var udfærdiget allerhøjeste Koncession for »Almindeligt dansk Vare- og Industrielotteri«, skrev Udvalget i Finanslovbetænkningen for 1886/87 følgende:

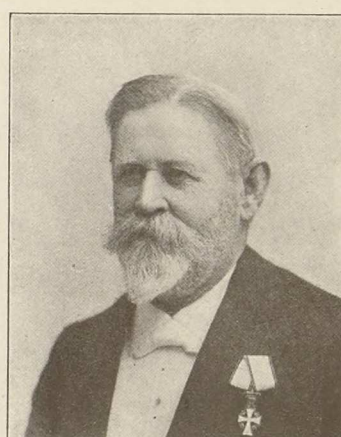
»Ved Forhandlinger mellem Justitsministeren og flere tidligere Finansudvalg var der opnaaet Enighed om, at de nuværende Industrielotterier burde ophøre med den 16. Juli 1887, da den sidste af de udstedte Koncessioner udløb, og at nye Koncessioner kun burde gives med Rigsdagens Billigelse. Efter Udvalgets Opfordring gav Ministeren i Samlingen 1884/85 denne Aftale Udtryk i et Lovforslag, og ligesom Udvalget fuldstændig tiltraadte de Indvendinger, Ministeren i Motiverne fremsatte mod Industrielotterier overhovedet, saaledes opnaaedes der ogsaa i et og alt Enighed om Lovforslaget mellem Ministeren og Folketinget. Naar Ministeren nu, efter en af Landstinget fremsat Opfordring til at »tage Sagen under fornyet Overvejelse for om muligt ad administrativ Vej at tilvejebringe en bedre Ordning«, har givet Koncession paa et nyt Fælleslotteri, der maa fæstne Industrielotterivæsenet for en længere Aarrække, maa Udvalgets Flertal udtale, at efter den med Finansudvalget og Folketinget stedfundne Forstaaelse burde en saadan Foranstaltning ikke være truffen uden foregaaende Forhandling med og Billigelse af dette Ting. Flertallet har fremdeles den bestemte Mening, at Industrielotterierne bør ophøre, og hvad særlig den udstedte Koncession angaar, da kan man, om man end ikke kan dømme om den i alle dens Enkeltheder, inden Driftsplanen foreligger, dog ikke se rettere, end at i flere væsentlige Henseender ville de samme Ulemper, som klæber ved de nuværende Institutioner, ogsaa hæfte ved det ny Lotteri.«

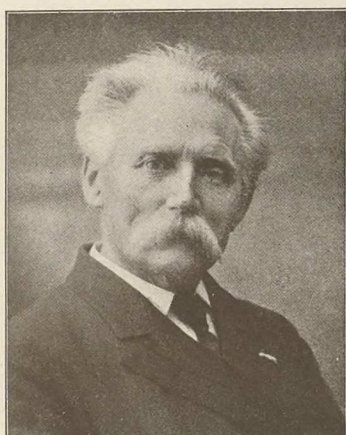
Overintendant A. J. Petersen.

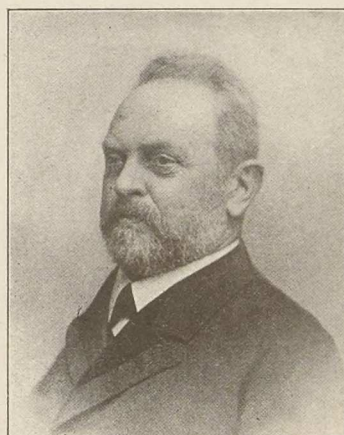
Landstingsm., Bagerm. Herm. Stilling.

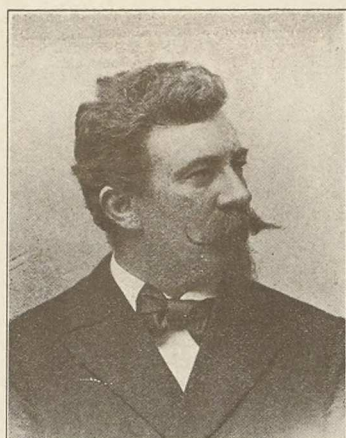
Maskinfabrikant R. P. F. Rasmussen.

Kancelliraad, Landstingsm. C. Pagh.
(Næstformand).

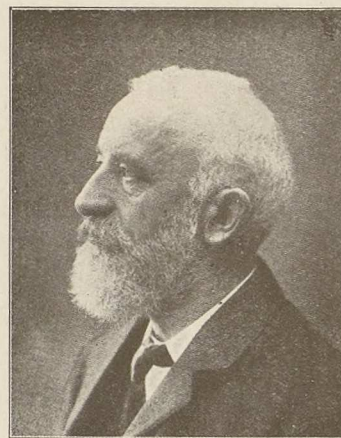
Departementschef A. Asmussen.
(Formand).

Tømrermester P. Pedersen.

Etatsraad L. Fleron.

Justitsraad, Bogtrykker O. C. Olsen.

Almindeligt dansk Vare- og Industrielotteri's nuværende Bestyrelse.

Lotteribevillingen af 19. April 1886 er flere Gange bleven fornyet og omændret med Hensyn til Overskudets Fordeling.

Under 28. Septbr. 1892 approberede Justitsministeriet efter Lotteri-bestyrelsens Indstilling:

- 1) at Bevillingens § 5 forandres til: »Af Indskudssummen anvendes 65 pCt. til Indkøb af Gevinster. Til Administrationsudgifter normeres 8 pCt. af den i enhver Serie indbetalte Indskudssum, hvilket Beløb ikke uden Justitsministeriets Billigelse maa overskrides.
- 2) at Bevillingens § 10 ændres til: Lotteriets Overskud deles i 24 lige store Dele. Heraf faar

Komiteen til Frederiksb. Slots Genopførelse	2	Dele
Foreningen til Lærlinges Uddannelse	2	—
Københavns Sygehjem	2	—
Idiotanstalten paa Gl. Bakkehus	2	—
Selskabet »De danske Vaabenbrødre«	2	—
Diakonissestiftelsen	1	—
Haandværkerforeningen i København	2	—
De tidligere af Sjæll. og Loll.-Falsters Varelotteri repræsenterede Industri- og Haandværkerforeninger samt Industri- og Haandværkerforeninger paa Bornholm	2 $\frac{1}{2}$	—
De tidligere af de forenede fyenske Varelotterier repræsenterede Industri- og Haandværkerforeninger eller andre vedkommende Institutioner	2	—
De tidligere af Jyllands Varelotteri repræsenterede Haandværker- og Industriforeninger	2 $\frac{1}{2}$	—
Københavns tekniske Skole, Kysthospitalet paa Refsnæs, Dronning Louises Børnehospital, Arbejderhjemmet i København hver 1 Del, tils.	4	—

Ved den ny Fordeling af Overskudet blev der altsaa tillagt de part-havende Haandværker- og Industriforeninger i Jylland og den Sjælland, Lolland-Falsterske Gruppe $\frac{1}{2}$ Part mere end hidtil. Samtidig maatte den sidstnævnte Gruppe optage Haandværker- og Industriforeningerne i Købstæderne paa Bornholm, der hidtil havde staaet udenfor Lotteriforetagendet, som Parthavere i dette. Fra 12te Serie kom Bornholm for første Gang med ved Overskudets Fordeling.

Ved Skrivelse fra Justitsministeriet af 12. Juni 1896 meddeler Ministeriet, at det bifalder Lotteribestyrelsens Indstilling om, at de Komiteen for Frederiksborg Slots Genopførelse hidtil tillagte $\frac{2}{24}$ af Lotteriets Overskud fra og med 19. Serie at regne, og indtil nævnte Komite har erholdt udbetalt et Beløb af 29,000 Kr., fordeles saaledes, at $\frac{1}{24}$ fremdeles tilfalder Komiteen, medens $\frac{1}{24}$ tilfalder »Det danske Kunstindustrimusæum«.

Under 1. Juli 1896 bifaldd Justitsministeriet, at Halvdelen af den Andel af Lotteriets Overskud, som var tillagt »Idiotanstalten paa Gl. Bakkehus«, fra 21. Serie at regne tillægges »De Kellerske Aandssvageanstalter«.

Under 22. Februar 1898 meddeler Justitsministeriet, at det efter Modtagelsen af Lotteribestyrelsens Skrivelse af 8. s. M., hvormed tilbagefulgte en Del til Ministeriet indkomne Andragender fra forskellige Komiteer og Foreninger om Andel i Lotteriets Overskud, dels maa anse »det danske Kunstindustrimuseum« for at være i særlig Grad kvalificeret til at komme i Betragtning ved Fordelingen af Lotteriets Overskud, dels maa anse det for ønskeligt, at der ydes »Komiteen for Tilvejebringelsen af Midler til Forskønnelse af Roskilde Domkirkes Omgivelser« nogen Støtte, idet dens Formaal maa anses for at være af almindelig national Interesse. Under Hensyn hertil bestemmer Ministeriet, at det eventuelt overskydende Beløb af den $\frac{1}{24}$ af Lotteriets Overskud af 22. Serie, der maatte fremkomme, efter at Komiteen til Frederiksborg Slots Genopførelse har modtaget det Beløb, der endnu tilkommer den, tillægges »det danske Kunstindustrimusæum« foruden den samme ifølge Ministeriets Skrivelse af 12. Juni 1896 tilkommende $\frac{1}{24}$ af Overskudet af bemeldte Serie. Iøvrigt forandres § 10 i Lotteriets Bevilling derhen, at Lotteriets Overskud fra 23. Serie at regne deles i 25 lige store Dele, hvoraf 1 Del for et Tidsrum af 4 Aar tillægges Komiteen for Tilvejebringelsen af Midler til Forskønnelse af Roskilde Domkirkes Omgivelser.«

Under 4. April 1898 tilskrives Justitsministeriet Lotteriet som følger:

»Efter Modtagelsen af Bestyrelsens Skrivelse af 1. f. M. vedrørende det af Haandværkerforeningen i Holbæk rejste Spørgsmaal om Forstaaelse af Post 7 i den Lotteriet meddelte allerhøjeste Bevilling af 19. April 1886 skal man herved meddele, at Justitsministeriet ikke kan godkende den af Bestyrelsen hævdede Forstaaelse af

bemeldte Post 7, hvorefter Leverancen af Gevinsterne ogsaa skulde kunne gives til Handlende, naar det blot fastholdes, at Gevinsterne er af dansk Tilvirkning, men at man i Henhold til den Justitsministeriet i Bevillingens Post 11 givne Bemyndigelse herved bestemmer, at Bevillingens Post 7, 2. Punktum, forandres saaledes, at den fremtidig kommer til at lyde: »Leverancen af Gevinsterne fordeles i et efter Bestyrelsens Skøn passende Forhold imellem Haandværkere og Industridrivende i Hovedstaden og Provinserne samt Forhandlere af disse Produkter, dog at Forhandlere kun maa antages som Leverandører, for saa vidt angaar Genstande, som de stedlige Haandværkere og Industridrivende ikke selv tilvirke og ikke skønnes at være tilstrækkeligt forsynede med.«

Ved Justitsministeriets Skrivelse af 29. Septbr. 1900 forlænges Lotteribevillingen med 10 Aar (til 1912). Overskudet deles i 27 Parter. Af Andelshaverne udgaar med Udgangen af 30. Serie Komiteen for Tilvejebringelsen af Midler til Forskønnelse af Roskilde Domkirkes Omgivelser. De nye Parthavere, der er tillagte hver 1 Del af Overskudet, er: Hjemmet for Vanføre, de samvirkende Blindeforeninger og de i Forsorgen for Døvstumme deltagende 3 Foreninger.

Ved Skrivelse af 15. Januar 1907 bestemmer Justitsministeriet, at den Andel af Lotteriets Overskud, som hidtil var tillagt Aandssvageanstalterne paa Gl. Bakkehus-Ebberødgaard og de Kellerske Aandssvageanstalter, deles mellem Anstalterne og Aandssvageanstalten ved Ribe i et af Ministeriet nærmere bestemt Forhold, indtil videre saaledes, at de to førstnævnte Anstalter hver faar $\frac{9}{20}$ og den sidstnævnte Anstalt $\frac{2}{20}$.

Under 16. Oktober 1907 blev Lotteriets allerhøjeste Bevilling yderligere forlænget med et Tidsrum af 20 Aar, altsaa til 31. Marts 1932.

Under 9. Novbr. 1910 har Justitsministeriet bevilget et af Fællesrepræsentationen for Industri og Haandværk indgivet Andragende, som gaar ud paa, at der af Lotteriets Overskud maa blive tilstillet Fællesrepræsentationen en Part ($\frac{1}{28}$), at anvende saaledes:

- 1) $\frac{3}{4}$ af Partens Beløb fordeles blandt Haandværker- og Industriforeninger paa Landet og i Købstæderne, der hidtil ikke har nydt Del

i Lotteriets Overskud, men som opretholder eller støtter en teknisk Skole, der nyder Tilskud af Staten, dog at kun een Forening i en Købstad, Handelsplads eller Landkommune kan deltage i denne Fordeling. Fordelingen skal godkendes af Justitsministeren, og Fællesrepræsentationen aflægger særligt Regnskab til Ministeren.

- 2) $\frac{1}{4}$ af Partens Beløb tilfalder Fællesrepræsentationen selv til Støtte for dens Virksomhed til Haandværks og Industris Fremme.

Lotteriets Overskud deles altsaa nu i 28 Dele.

Lotteribevillingen er jo udstedt den 19. April 1886; men en af dens første Bestemmelser gaar ud paa, at Driften af Lotteriet først maatte begynde den 1. April 1887. Det Aar, der laa mellem Bevillingens Udstedelse og Driftens Begyndelse, var forøvrigt ikke for lang Tid til at træffe de fornødne Forberedelser. Blandt disse var Tilvejebringelse af Forretningslokaler, Antagelse af Personel og Vedtagelse af forskellige Vedtægter og Reglementer (for Bestyrelsen, Provinsudvalgene, Leverandørerne, Kollektorerne o. s. v.). Disse Forberedelser gav Bestyrelsen fuldt op at bestille, inden Lotteriets Virksomhed udadtil tog sin Begyndelse.

En særlig vigtig Faktor i den indre Organisation er Provinsudvalgene. For dem gælder i Hovedsagen følgende Bestemmelser:

1.

Til at bistaa Lotteriets Administration i Provinsanliggender vælger de i Koncessionen deltagende Haandværker- og Industriforeninger eller andre Institutioner i Provinserne hver et Udvalg. Udvalgets Formand optræder som dets Repræsentant over for Lotteriet.

2.

Efter Indstilling af vedkommende Lotteriudvalg og med Provinsrepræsentantens Billigelse kan der i Udvalgskredsen, hvis Omfang iøvrigt til enhver Tid bestemmes af Lotteriets Bestyrelse, oprettes Filialer med særlige Filialudvalg. Hvor Filialer oprettes, har Lotteriudvalget i et og alt Ansvaret for Filialudvalget, ogsaa med Hensyn til Gevinstkontrol, Penge- og andre Forsendelser. Al Korrespondance og alle Forsendelser, der vedrører Filialerne, sker gennem Lotteriudvalgene. Lotteriet staar ikke i direkte Forbindelse med Filialen, og Forretningsforbindelsen mellem Filial og Udvalg ordner disse derfor indbyrdes.

3.

Udvalgenes Hverv er:

- a. at indstille nye Kollektører til Antagelse,
- b. at undersøge Soliditeten af Kollektørernes Selvskyldnerkautionister,
- c. at antage stedlige Leverandører,
- d. at ekspedere og undersøge de af Lotteriets Hovedkontor gennem Udvalgene rekvirerede Gevinster,
- e. at indsende Leverandørernes Regninger til Lotteriets Hovedkontor,
- f. at udbetale de fra Hovedkontoret modtagne Regningsbeløb til Leverandørerne og at indsende disses Kvitteringer for Beløbene,
- g. at indberette Vinderes Klager og Leverandørers Misligholdelse af »Betingelser for Leverandører« til Lotteriets Hovedkontor,
- h. at yde Lotteriet anden Bistand i Udvalgskredsene, hvor Hovedkontoret eller Repræsentanter maatte anmode derom.

6.

Udvalget antager Leverandører, saavel Haandværkere og Industri-drivende som Forhandlere, der bor i den af Udvalget repræsenterede Udvalgskreds, uden Hensyn til, om de er Medlemmer af vedkommende Haandværker- eller Industriforeninger eller ej, og som formenes at kunne levere smukke og solide Gevinstgenstande af indenlandsk Fabrikat, uanset hvor i Landet de er tilvirkede.

Forinden nogen antages som Leverandør, maa han underskrive Lotteriets »Betingelser for Leverandører«.

Stedlige Leverandører maa ikke være Kollektører eller omvendt. Udvalgets Formand maa hverken være Kollektør eller stedlig Leverandør.

De antagne Leverandører maa kun levere Gevinstgenstande i den Udvalgskreds, hvorunder de sorterer.

Provinsleverandører af Lotteriets Plangevinster antages af og afslutter særlig Kontrakt direkte med Lotteriet.

7.

Gevinsterne skal være af dansk Tilvirkning, hvorunder henregnes enhver her i Landet forarbejdet Vare, uanset hvor Stoffet skriver sig fra, og de skal være smukt og solidt udførte. Sølvtojet skal, for Bestikarbejdets Vedkommende, ikke være ringere end Københavns Prøvesølv, og dets Vægt svarende til den ansatte Værdi.

Fødevarer, Drikkevarer, Foderstoffer, Kolonialvarer, Bygningsmateriale, Bygningsarbejde, Reparationer, brugte eller ufærdige Genstande, kunstige Tænder, Bandager, Cykledele (Lygter dog undtagne), Kunstværker, levende Planter og deslige maa ikke leveres som Gevinster.

(Bestyrelsen har senere vedtaget, at Agerbrugsprodukter ikke kan leveres som Gevinster, og at Gevinster af Storindustrien kun kan leveres som Smaagevinster eller til Supplering af større Gevinster).

Naar Gevinsterne er anmeldt færdige for Udvalget, besigtiges de af dette, som stempler de antagne med de fra Hovedkontoret sendte Paaklæbningsmærker, der følger med hver Rekvisition. Derefter udleveres Gevinsterne til den Kollektion, hvori de er vundne, imod Aflevering af det Legitimationsbevis, som vedkommende Kollektør har erholdt fra Lotteriet.

10.

Klager fra Vindere til Udvalget over dets Gevinstekspedition skal Udvalget tilstille Lotteriets Hovedkontor, for saa vidt de ikke afhjælpes til Vindernes Tilfredshed. Ligeledes indberetter Udvalget det til Lotteriets Hovedkontor, hvis nogen Leverandør overtræder eller misligholder »Betingelser for Leverandører«. Bøder, som Leverandørerne herefter maatte blive ikendte, vil blive tilstillede Udvalgskredsens Haandværker- eller Industriforening til Anvendelse i veldædigt Øjemed.

12.

Lotteriet og Jusitsministeriets Tilsynshavende forbeholder sig Ret til, naar som helst, at forlange en eller flere af de bestilte Gevinster indsendte til Hovedkontoret til yderligere Undersøgelse og Bedømmelse, forinden de udleveres. Lotteriets og Justitsministeriets Tilsynshavende har til enhver Tid Adgang saavel til Eftersyn af Udvalgets Bøger og Protokoller, Lotteriet vedrørende, som til at kontrollere og besigtige Gevinster hos de stedlige Leverandører.«

Provinsudvalgenes Hverv er altsaa meget vigtigt. I Begyndelsen af Lotteriets Virksomhed blev der leveret en Del Plangevinster til Vinderne efter dissens eget Ønske. Men efterhaanden var næsten alle Gevinster Ombytnings-, og i et Bestyrelsesmøde den 25. Januar 1889 vedtoges det, at fra 5. Series Begyndelse kunde enhver i Provinserne vunden Gevinst uden Undtagelse leveres af stedlige Leverandører, naar Vinderen ønsker det og i rette Tid gennem sin Kollektør underretter Lotteriet herom. Som sagt har Udvalgene et vigtigt Hverv at varetage, særligt dette at føre Kontrol med, at Gevinsterne er af dansk Tilvirkning, gode og svarende til Prisen. Der har været anket over, at dette Tilsyn ikke alle Vegne virker effektivt, og der har derfor ogsaa inden for Bestyrelsen været Tale om at træffe nye Bestemmelser i den omhandlede Retning. Bestyrelsen kom dog, efter at Sagen havde været underkastet en Overvejelse i et særligt Udvalg, til det Resultat, at ihvorvel man havde Øjet aabent for forskellige Ulemper ved den bestaaende Ordning, saa man sig dog — i Erkendelse af, at en

Kontrol med Gevinstleveringen vedblivende bør finde Sted — ikke i Stand til at foreslaa ændrede eller helt nye Bestemmelser, der bedre end de nuværende kunde virke tilfredsstillende.

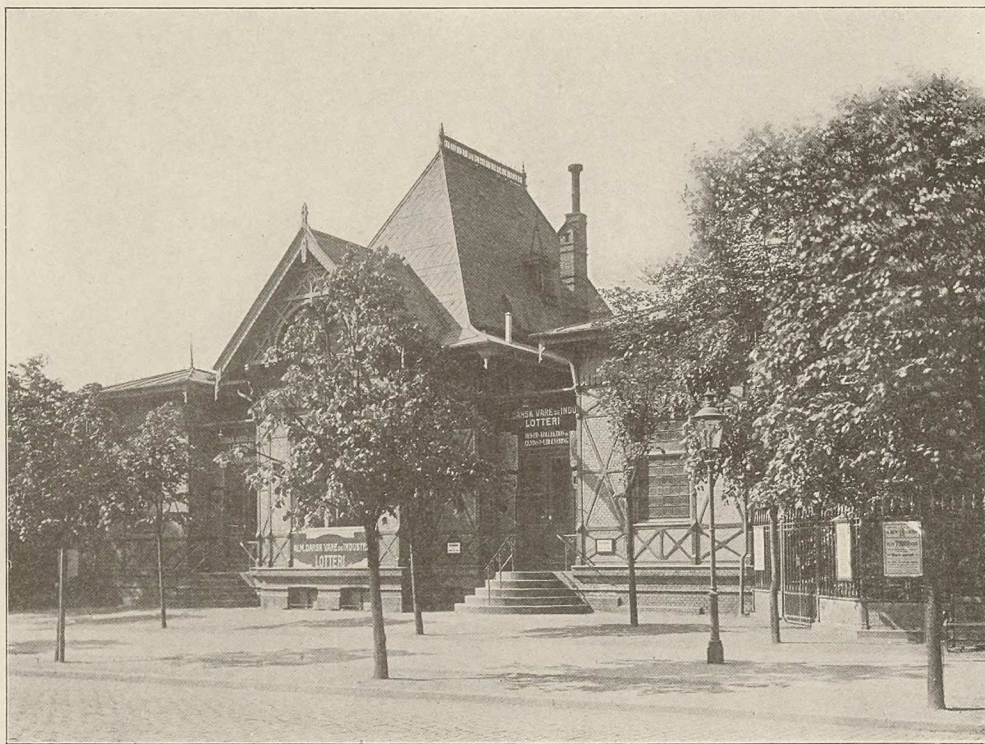
Ved forskellige Lejligheder har det Spørgsmaal været fremme til Behandling i Bestyrelsen, om ikke de Udgifter, de parthavende Foreninger

Lotteriets første Forretningslokale, Hj. af Frederiksborggade og Nørrevoldgade.

i Provinserne maa udrede til Lotteriudvalgene og navnlig disses Formænd, rettelig burde afholdes af Lotteriet, idet man maatte anse det Arbejde, som navnlig Udvalgenes Formand udfører, for at være af fælles Interesse for alle de Institutioner, der har Andel i Lotteriets Overskud. Dette Spørgsmaal fik sin Afgørelse i Bestyrelsesmødet den 8de August 1911, i hvilket man efter Indstilling af et Udvalg vedtog, at der fremtidig af Lotteriets Kasse skal ydes 5 Øre pr. solgt Lod i Udvalgskredsene i hver 6te Trækning til Dækning af Lotteriudvalgenes Udgifter til Kontorhold, medens selve Udvalgsformændenes Arbejde anses som et Æres- og Tillidshverv, der ikke honoreres.

I København er Forholdene med Hensyn til Gevinstleveringen ordnede paa den Maade, at der er udarbejdet en Fortegnelse over Leverandører i København og Omegn. Gevinsterne kan, for saa vidt de ikke forefindes i Udleveringskontoret, tages i Øjesyn hos Leverandørerne, førend Rekvisitionen udstedes. For større Gevinster kan inden for en rimelig Begrænsning faas Rekvisitioner hos 2 eller flere Leverandører. Ingen Gevinst, der

Lotteriets nuværende Forretningslokale ved Vestre Boulevard.

udtages hos Leverandørerne, kan erholdes udleveret, forinden den har passeret Lotteriets Kontrol og af denne er bleven forsynet med Lotteriets Mærke.

Man har ofte hørt, at Haandværkerne og de Industridrivende fik ved Ombytnings-Systemet for ringe Del i Gevinstleverancen.

Hvad Ønsket om, at Leveringen af Lotterigevinsterne fremtidig maa ske i en større Udstrækning til Fordel for Haandværkerstanden end hidtil angaar, da er Betingelserne herfor fuldtud til Stede, for saa vidt Lotteriet formaar at skaffe dem til Veje.

De lokale Lotteriudvalg, som antager de stedlige Leverandører og fordeler Leverancerne mellem disse, vælges, som ovenfor bemærket, netop af Haandværker- og Industriforeningerne i de vedkommende Købstæder. Derved er der sikret Haandværkerstanden den største Part i Gevinstleveringen, som det er muligt for den at opnaa, naar Lotteriets Interesser tilbørligt skal varetages. — Haandværkerne kan ikke undvære og benytter

Bestyrelsesmøde August 1911.

ogsaa i egen velforstaaede Interesse Handelsstanden til Omsætning af deres Produkter, og en Udelukkelse af de Handlende som Leverandører til Lotteriet kan ikke ske, uden at Lotteriets Lodsalg og dermed saavel Leverancerne som Overskudet forringes. Men dermed vil Haandværk og Industri allermindst være tjente, thi de har nu en betydelig Andel baade i Gevinstleveringen og i Overskudet. Hertil kommer, at paa alt, hvad de Handlende leverer, har selvfølgelig Haandværket og Industrien, der har tilvirket Værkerne, taget sin Fortjeneste paa Forhaand. Det maa ogsaa erindres, at

adskillige Artikler, som forefindes i Haandværkeres Udsalg, heller ikke er forfærdigede i Vedkommendes Værksted.

Ved den [nuværende Ordning af Gevinstekspeditionen er der ikke alene taget Hensyn til de lokale Interesser i deres Helhed — hvad der viser sig ved, at det, der vindes i den enkelte Udvalgskreds, hovedsagelig ogsaa leveres derfra —, men Lotteriet har, som ovenfor paavist, netop særlig favoriseret Haandværkerne og de Industridrivende. En yderligere Pression fra Haandværkerstandens Side vilde være unaturlig og i sine Følger fremkalde Uvillie mod Lotteriet fra Spillernes Side, til Skade baade for Standen og for Lotteriet.

Den bedste Maade til yderligere at forøge Industriens og Haandværkets i Forvejen betydelige direkte Andel i Leverancerne — indirekte har de Fortjeneste paa alt, hvad der leveres — er formentlig at søge yderligere at paavirke Publikum til Fordel for disse Stænder. Lotteriet har, ved at danne Rammerne for den stedlige Gevinstlevering i deres Favør, sørget for at skabe de bedste Betingelser for, at saadanne Bestræbelser kan lykkes.

Efterfølgende Notitser vil formentlig bl. a. kunne tjene som Vidnes byrd om, hvorledes Lotteriets øverste Administration i Forening med den af Ministeriet ansatte Kontrollør bestandig har søgt — ikke mindst i Spillernes Tarv — at haandhæve de givne Bestemmelser med Hensyn til Gevinstleverancen m. m.

Da det blev oplyst, at Forhandlere af udenlandske Symaskiner ofte optraadte som Fabrikanter og solgte fremmede Maskiner, forsynede med dansk Firmastempel og Adresse, blev der af Lotteriet tilstillet samtlige Lotteriudvalg et Cirkulære, hvori forlanges, at enhver Symaskine, der leveres som Gevinst, skal indsendes til Hovedkontorets Autorisation, forinden Udleveringen sker.

Mange Leverandører, baade i København og Provinserne, der havde overtraadt Leverandørbetingelserne, er bleven idømt mindre og større Bøder endog 200 Kr., og der er i de fleste Tilfælde stillet vedkommende Leverandører Valget imellem at betale den ikendte Bøde, som for Provinsernes Vedkommende tilfalder den paagældende Industri- og Haandværkerforening,

eller at stryges paa Leverandørlisten. Nogle har valgt det første Alternativ, andre det andet.

Et Lotteriudvalg paa Sjælland havde ladet levere Tapetserer- og Malerarbejde, der delvis kunde henregnes til Reparationer, som Ombyt-

Hovedkontorets Ekspeditionssal, med Hovedkollektionen.

ningsgevinster. Bestyrelsen, som forment, at nævnte Gevinstlevering var i Strid med Lotteriets Vedtægter, nægtede at betale Regningen. Der blev senere leveret andre Genstande i Stedet for ovennævnte Arbejder.

Da enkelte Kollektører paa en uberettiget Maade svækkede Udvalgenes Indflydelse ved ganske egenraadigt at henvise Vinderne direkte til Leverandørerne i Stedet for til Udvalgene, gjordes opmærksom paa, at medens Vinderen har Lov til at vælge, hvad han ønsker, er det derimod det lokale Udvalgs Sag at bestemme, hvem der skal levere Genstandene, naar Hoved-

kontoret har fremsendt Rekvisitionen. Dette udelukker jo ikke, at der fra Udvalgets Side kan tages passende Hensyn til Vinderens Ønske, naar saadant fremsættes for Udvalget af Vinderen direkte eller gennem Kollektøren.

D'Herrer Udvalgsformænds Virksomhed er ved adskillige Lejligheder kommen Lotteriet til gode ved Udjævning af Mellemværender med Kollektører.

Hovedkontoret: Forretningsførerens Lokale.

Nogle enkelte Udvalg havde opfattet en Passus i § 6 af »Bestemmelser for Lotteriudvalgene« saaledes, som om Lotteriet godtgjorde Udgifterne ved samtlige stedlige Gevinsters Forsendelse til Landkollektionerne. Man oplyste dem derfor om, at man ligesom tidligere kun godtgjorde nævnte Porto, hvor Undladelse deraf vilde være ubillig overfor Leverandørerne, navnlig naar Portoen androg uforholdsmæssig meget i Forhold til Gevinstværdien, og at Leverandørerne i Henhold til Leverandørbetingelserne er forpligtede til at levere Gevinsterne portofrit, endog, om forlanges, paa Lotteriets Hovedkontor.

Nogle i en Provinsby begaaede Misligheder medførte vedkommende Kollektørs Afskedigelse og foranledigede den af Ministeriet ansatte Kontrollør til at inspicere nogle af de lokale Udvalg, og disse Eftersyn er senere bleven fulgt af flere af samme Art. Ved enkelte Udvalg fandtes Kontrollen navnlig med Smaagevinsterne at være liberalere end ønskeligt.

Man kan derfor, udtaler Bestyrelsen i et Cirkulære, ikke ofte nok

Hovedkontorets Seddelekspedition.

lægge Udvalgene paa Sinde at sørge for at etablere den skarpest mulige Kontrol, hvis den nuværende lokale Gevinstlevering ønskes bibeholdt.

Der har været ført Besværing over, at enkelte Kollektører misbrugte deres Stilling til at indvirke paa Spillerne i Henseende til Ombytningsgevinster til Fordel for enkelte Leverandører, og at det endogsaa skal være Tilfældet, at der bestaar Aftaler mellem Vedkommende om Ydelse af visse Procent af Omsætningen. Dette Forhold er naturligvis utilbørligt, og det

er taget under Overvejelse, hvad der fra Lotteriets Side kan gøres for at hæmme den omhandlede Trafik.

Boghandlerforeningen har rettet en Henvendelse til Lotteriet om Opstilling af Bøger som Gevinster og om Antagelse af samtlige Boghandlere som Leverandører. Paa denne Henvendelse er der svaret, at man ikke saa sig i Stand til at fravige de hidtil fulgte Regler.

Flere af Kollektørerne har man maattet lade betale Værdien af Gevinster, som de har udleveret uden at modtage de tilsvarende Gevinstlodder, efter at man flere Gange ved Cirkulærer har advaret dem herimod. Gevinstlodderne skal jo nemlig dels tjene som Regnskabsbilag og dels afgive Beviset for, at Gevinsterne virkelig er kommen Vinderne i Hænde.

I Anledning af Sølvets Prisfald udarbejdedes en ny Væggtabel, som forlangtes fulgt af samtlige Leverandører ved Levering af almindelige Sølvgenstande. Tabellen sendtes til Lotteriudvalgene og gennem disse til vedkommende Provinsleverandører. Flere Guldsmedeforeninger protesterede mod Tabellens Ansættelser af Forholdet mellem Pris og Vægt, ligesom de forlangte Ret for hver enkelt Guldsmid til selv at ansætte Prisen paa Sølvtoj efter eget Forgodtbefindende. Man svarede, at man, efter paany at have konfereret med Fagkyndige, ikke fandt Anledning til at tilbagekalde eller forandre Tabellen. Ogsaa de tidligere danske Industrilotterier har udøvet særlig Kontrol ved Levering af Sølvgevinster, hvad Vægt og Pris angaar.

Sølvets stadige Prisfald har imidlertid senere foranlediget Udarbejdelsen af en ny Fortegnelse over Vægt og Pris paa Sølvgevinster, efter hvilken disse Gevinster fremtidig skal leveres. Ved Udarbejdelsen heraf tilkaldtes flere af de større Fagmænd, og Resultatet blev da en Forhøjelse af Vægten paa de fleste kurante Sølvvarer, hvilket selvfølgelig er en Fordel for Spillerne og derigennem ogsaa for Lotteriet.

Et af Lotteriudvalgene paa Fyen havde klaget over, at Kollektører og Vindere ofte bestilte Gevinster uden Udvalgets Medvirkning, hvorved Kontrollen blev illusorisk. Der svaredes, at man allerede ved en tidligere Lejlighed havde paalagt Udvalget at nægte at honorere enhver paa uregel-

mæssig Maade bestilt Gevinst, og man anmodede Udvalget om nøje at rette sig efter dette Paalæg samt at indberette til Hovedkontoret enhver Misligholdelse af Leverandørbetingelserne fra Leverandørernes Side.

En Kollektør, der tillige fandtes at optræde som Leverandør, gaves Valget mellem at kolligere eller at levere. Han valgte at vedblive at være Kollektør. Endelig tilbød en Kollektør en Vinder at afkøbe Vinderen en Gevinst. Han gaves Valget mellem at bøde 100 Kr. eller at blive afskediget som Kollektør.

Nogle københavnske Leverandører reklamerede paa forskellige Maader, der maatte anses uheldige for Lotteriet. Man nødsagedes derfor til at forbyde Leverandørerne al Skiltning som Leverandør i Vinduer, paa Facader og lignende Steder saavel som at angive sig som Leverandør i Avertissementer, paa Adressekort o. s. v. Forbudet gjaldt foreløbig kun København og er senere ophævet.

Enkelte Udvalg har troet sig berettigede til paa egen Haand at afskedige Leverandører eller til at idømme dem Bøder. Men i Henhold til § 9 i »Bestemmelser for Lotteriudvalgene i Provinserne« skal Overtrædelser af Leverandørbetingelserne eller andre Forseelser af stedlige Leverandører indberettes til Lotteriets Hovedkontor, som saa foranstalter den fornødne Undersøgelse, hvorefter Bestyrelsens Forretningsudvalg i Forening med Justitsministeriets Kontrollør tager Bestemmelse om, hvad der skal foretages i hvert enkelt Tilfælde.

Efter Forslag af en Udvalgsformand paa Fyen har Bestyrelsen drøftet Spørgsmaalene om

- 1) at forpligte Kollektørerne til at føre Bog over deres Spillere,
- 2) at udvide Kollektørernes Kaution saaledes, at denne kom til at omfatte ogsaa de Forpligtelser, som Kollektørerne privat paatog sig overfor Spillerne (f. Eks. ved af disse at modtage Forudbetaling for en hel Serie).

Da der imidlertid kun rent undtagelsesvis, saavidt Bestyrelsens Kendskab strækker, er foretaget Handlinger, der kunde begrunde Forholdsregler af den omhandlede Art, fandt Bestyrelsen ikke tilstrækkelig Anledning til at foretage nogen Forandring i de paa pegede Forhold.

I København havde forskellige uden for Lotteriet staaende Personer fundet Regning ved at opkøbe Gevinstsedler af Vinderne.

Dette Forhold udviklede sig efterhaanden, og da den Avance, der toges, var indtil 30 pCt., gav Publikums Mishag sig Ytring i en Udtalelse

Gevinstkontrollens Lokale paa Hovedkontoret.

i Pressen, hvori der klagedes derover. Lotteriet lovede da at tage Forholdsregler til at standse Opkøbet. Adskillige Leverandører, der havde indladt sig med Opkøberne, blev afskedigede. Dernæst nægtede Lotteriet at ombytte Gevinster, naar Gevinstsedlerne var eller havde været paa Opkøbernes Hænder.

Man haaber derved inden ret længe at faa Bugt med Opkøbernes Trafik, hvad der er nødvendigt, da Publikum ellers let ledes til at tro, at Lotteriet staar i Forbindelse med eller i alt Fald har favoriseret dette Uvæsen.

Der var opstaaet Formodning om, at enkelte Kollektører gav Vinderne Anvisning paa bestemte Leverandører og af disse erholdt en Godtgørelse herfor, ligesom at enkelte Kollektører afleverede de af vedkommende Lotteriudvalg stemplede Gevinster tilbage til Leverandørerne, som saa udleverede andre Varer som Gevinster til Vinderen. Da begge disse Forhold er

Gevinstudlevering paa Hovedkontoret.

utilbørlige, saa har Bestyrelsen anmodet Lotteriudvalgene om at have deres Opmærksomhed henvendt derpaa og at indberette til Hovedkontoret, naar Tilfælde af omhandlede Natur maatte forekomme og kunne bevises. Samtidig gøres Udvalgene opmærksomme paa, at der vel i Reglen bør tages Hensyn til de af Vinderne fremsatte Ønsker om, af hvem en Ombytningsgevinst ønskes leveret, men at det dog er vedkommende Udvalg, der har Ret til at bestemme, hvem der skal levere Gevinsten, og den Myndighed, der saaledes tilkommer Udvalgene, anbefaler Bestyrelsen at gøre Brug af, naar og hvor Misligheder af ovennævnte Art maatte gaa i Svang.

Der blev i 32te Serie, som var den første, i hvilken Lodsedlernes Pris var forhøjet fra 12 Kr. 60 Øre til 15 Kr. 10 Øre, naaet et Resultat, der sikkert langt oversteg de dristigste Forventninger, og dette uagtet Klasselotteriet netop i denne Serie havde foretaget sin meget store Udvidelse og det paa den for Varelotteriet mest farlige Maade, nemlig med stærkt udstykkede Lodder.

En Vinder søgte at tvinge Lotteriet til delvis at levere ham et Hus for en vunden Gevinst. En Besværing til Justitsministeriet, som han des-aarsag fremkom med, førte til, at Ministeriet i en Skrivelse til ham gav Lotteriet Ret i at nægte Leveringen.

Efter de ny »Bestemmelser for Lotteriudvalgene« er Tilsynet med Provinskollektørernes Kautionsister overgaaet til de lokale Lotteriudvalg. Disse har hver især fra Lotteriet erholdt en Fortegnelse over Kautionsisterne i Udvalgskredsene. Det viste sig, at en ikke ringe Del af disse enten var usolide, døde eller boende uden for Udvalgskredsen, hvorved i sidste Tilfælde Tilsynet vanskeliggjordes. I alle disse Tilfælde maatte der stilles ny Kaution. Ordningen af denne Sag er nu endt; Bestyrelsen udtalte sin Anerkendelse til Provinsudvalgene for deres Bistand vedrørende ogsaa dette Forhold.

Følgen af den Konkurrence, som Oprettelsen af Landbrugslotteriet har paaført Lotteriet fra 42. Serie, har heldigvis hidtil ikke haft det Omfang, som man maatte formode. Ganske vist viste 1. Trækning i nævnte Serie et Mindresalg af ca. 2000 Lodder, hvilket iøvrigt var mindre end forventet. Men denne Nedgang var dog allerede næsten udlignet til 2. Trækning, og 3. Trækning viste endog en Fremgang af ca. 200 Lodder.

Lotteriet havde indtil August 1910 Forretningslokaler i Ejendommen paa Hjørnet af Nørrevoldgade 19 og Frederiksborggade. Beliggenheden paa det stærkt befærdede Strøg var særdeles heldig, men Forretningslokalerne var meget mangelfulde. Det skortede især paa Plads, en Mangel, paa hvilken der efterhaanden blev bødet noget. Men Lokalerne var og blev uheldige; eksempelvis skal nævnes, at i et af de største Lokaler maatte Personalet arbejde hele Dagen ved kunstigt Lys. Der har derfor ofte inden

for Bestyrelsen været Spørgsmaal om at søge disse Forhold forandrede, bl. a. har der været Tale om at købe en passende Ejendom. Denne Tanke forlod man, da der for 3 Aar siden blev gjort Tilbud af Direktionen for Københavns Tivoli om at udleje til Lotteriets Brug den Tivoli tilhørende saakaldte »Boulevard-Pavillon«, som med Hovedfacaden vender ud mod Vestre Boulevard. Parterne blev hurtigt enige om Lejemaalet, og en Lejekontrakt underskrevs den 6. Maj 1908. Denne Ejendom, som Lotteriet har lejet fra April Flyttedag 1910 til April Flyttedag 1925, og som i August 1910 toges i Brug af Lotteriet, afgiver særdeles rummelige og næsten ideelle Forretningslokaler med rigeligt Lys, Udsigt over Tivoli-Terrænet o. s. v. Man nærede i Begyndelsen nogen Frygt for, at Flytningen fra Nørrevoldgade til de noget afsides beliggende nye Forretningslokaler vilde skade Lotteriets Lodsalg fra Hovedkontoret og være til Gene for Publikum. Men denne Frygt har dog vist sig at være ubegrundet.

Da Lotteriet for 25 Aar siden stiftedes, modtoges det af en stor Del af Publikum med Mistro og Uvillie. Det maatte bøde for adskillige af de Fejl, enkelte af de gamle Lotterier havde begaaet, og den uvenlige Stilling, som Folketinget i sin Tid indtog lige over for Industrilotterierne, maa sikkert for en væsentlig Del tilskrives samme Aarsag. I Aarenes Løb har »Alm. dansk Vare- og Industrilotteri« imidlertid erobret sig en stor og temmelig stabil Kreds af Spillere og møder nu overalt berettiget Tillid. De Midler, man har anvendt for at naa dette Maal, er bl. a. Valget af Gevinsterne og Kontrollen med disse og med Leverandører og Kollektører samt en nøje Overholdelse af de Regler for Lotteriets Drift, der er foreskrevet i dets Koncession. Men det er en Selvfølge, at de indvundne Millioner ikke er indgaaede uden et betydeligt Arbejde fra alle Sider, og det ikke mindst, efter at der i de senere Aar er oprettet konkurrerende Lotterier (Det danske Koloniallotteri og Landbrugslotteriet.)

Det skal her fremhæves, at »Alm. dansk Vare- og Industrilotteri« altid har mødt Velvillie fra Pressens Side.

I den følgende Oversigt over de af Lotteriet indvundne økonomiske Resultater vil man finde Bekræftelse paa, at Lotteriet har stiftet megen Nytte. Selvfølgelig er det ikke uden Betydning, at Lotteriet har omsat

Varer til Beløb af ca. 28 Millioner Kr., altsaa gennemsnitlig i de 25 Aar over 1 Mill. Kr. aarlig. Der er indvundet et Overskud af 8 à 9 Mill. Kr., hvilke Pengemidler — som man vil se af Oversigten — er kommen mange almennyttige og velgørende Formaale til gode. Her skal bemærkes, at den Del, der tilfalder Haandværker- og Industriforeninger i Provinserne, fordeles af disse Foreninger til mange gode Formaals Fremme; der skænkes saaledes aarlig af denne Part ca. $\frac{1}{3}$ til Bedste for de tekniske Skoler, der slet ikke vilde kunne undvære denne pekuniære Støtte, hvilket forøvrigt gælder de fleste af de Institutioner, der nyder Andel af Lotteriets Overskud.

I Stempelafgift til Staten er der gennem de 25 Aar betalt ca. 2 Millioner Kroner, og i Honorar til Kollektørerne er der udredet ca. 6 Millioner Kr., hvilke Penge væsentlig tilflyder mindre velstillede Medborgere, som ved Salget af Lotteriets Lodder skaber sig en Biindtægt.

Kollektør-Provisionen er fra 42. Serie ansat til 15 % for samtlige Kollektører, medens Kollektørerne oprindeligt lønnedes med en Provision af $12\frac{1}{2}$ % med Tillæg af $\frac{1}{2}$ % for hver Serie, hvori de fungerede, indtil 15 %.

En nærmere Redegørelse for Lotteriets økonomiske Resultater vil findes paa de næste Sider.

ALMINDELIGT DANSK VARE-

OVERSIGT OVER DE INDVUNDNE

Serie	Lodsalg Stkr.		Netto-Indtægt ved Salg af Lodder			Indkøbte Gevinster			Overskud Kr.
	1ste Trækning	6te Trækning	Kbhvn. Kr.	Provins. Kr.	Ialt Kr.	Kbhvn. Kr.	Provins. Kr.	Ialt Kr.	
1ste	41591	37118	220990	229340	450330	183548	112669	296217	90378
2den	33319	31052	164993	202236	367229	135846	104346	240192	70402
3die	28764	27915	137719	186175	323894	115994	94407	210401	56948
4de	27225	27915	132539	186773	319312	119888	98088	217957	48860
5te	29914	29395	131944	205896	337840	119575	116634	235947	46577
6te	31051	32163	143463	220024	363487	120241	118903	239922	63407
7de	33601	34475	149630	240622	390252	122760	143604	266264	61568
8de	35080	37828	159883	262586	422469	132288	161675	293962	62636
9de	41819	42700	173703	309298	483001	147236	171226	318462	93112
10de	48135	54048	218757	380843	599600	188899	217282	406182	109962
11te	52353	57040	222658	412534	634192	182363	233425	415798	126280
12te	54105	59036	236532	424198	660730	189009	251738	440737	123751
13de	56325	59877	238791	435143	673934	188634	263325	451959	122759
14de	56694	62616	253378	447114	700492	199148	269574	468722	127305
15de	58841	63040	257561	450024	707585	187408	285943	473351	134323
16de	60648	66229	276416	468549	744965	200243	292991	493234	143095
17de	70530	78388	346431	540850	887281	256759	327537	584296	176526
18de	71875	78725	340923	546325	887248	249368	326919	576287	180101
19de	73626	79646	329019	564224	893243	246018	355415	601433	154098
20de	73084	83144	336860	587955	924815	230459	376836	607295	178540
21de	75649	83262	335190	600782	935972	224946	381652	606598	182072
22de	73294	84300	335972	596716	932688	223285	386325	609610	180805
23de	75848	83855	331098	604831	935929	236356	381397	617753	179708
24de	74070	86110	342629	606541	949170	234080	393943	628023	181617
25de	79841	84704	341305	617325	958630	219127	405108	624235	192760
26de	77826	88040	351881	628082	979963	241238	400368	641606	192574
Overf.			6510265	10954986	17464251	4894716	6671330	11566443	3280164

OG INDUSTRILOTTERI

RESULTATER GENNEM 50 SERIER

Serie	Lodsalg Stkr.		Netto-Indtægt ved Salg af Lodder			Indkøbte Gevinster			Overskud Kr.
	1ste Trækning	6te Trækning	Kbhvn. Kr.	Provins. Kr.	Ialt Kr.	Kbhvn. Kr.	Provins. Kr.	Ialt Kr.	
Overf.			6510265	10954986	17464251	4894716	6671330	11566443	3280164
27de	79624	87270	354920	624758	979678	242871	408535	651406	185208
28de	77510	87682	365205	609811	975016	255210	390819	646029	183728
29de	79915	87192	362319	616941	979260	236179	396735	632914	201277
30te	80599	90584	379925	634284	1014209	269680	395694	665374	199851
31te	83983	91186	383203	643560	1026763	247151	426142	673293	204798
32te	93286	92672	469896	844940	1314836	314566	529631	844197	286207
33te	81323	80014	386430	735756	1122186	257723	473459	731182	226472
34te	79149	78696	379111	720945	1100056	232905	481337	714242	220563
35te	78859	76704	356109	720792	1076901	221519	478876	700395	212481
36te	73102	72463	327947	683642	1011589	202043	438984	641027	212315
37te	74815	71056	313684	686856	1000541	198998	451454	650452	198423
38te	72408	71885	321715	681771	1003487	217109	443751	660860	188504
39te	74730	71274	313297	687127	1000424	221028	433158	654186	198189
40de	75819	74140	341560	699716	1041277	222349	454378	676727	206100
41de	78873	74690	342865	712412	1055278	234955	449881	684836	217601
42de	76849	73408	356201	683143	1039345	205280	464729	670009	207979
43de	81668	75154	359468	714083	1073551	259523	428034	682689	224918
44de	79237	76239	366984	712377	1079362	258692	448128	706820	217066
45de	79156	75130	354064	712222	1066286	222783	468956	691739	215794
46de	81223	78012	373018	732338	1105357	246119	464680	710799	219721
47de	84409	80196	371390	766817	1138207	243629	505963	749592	240118
48de	87505	84268	381428	812050	1193479	250420	526613	777033	242764
49de	88824	82751	368135	816554	1184689	250081	514090	764171	246405
50de	86788								
Ialt.			14839139	27207881	42046028	10405529	17145357	27546415	8236646

Anm.: For 50. Serie var Regnskabet ikke opgjort 1/4 1912.

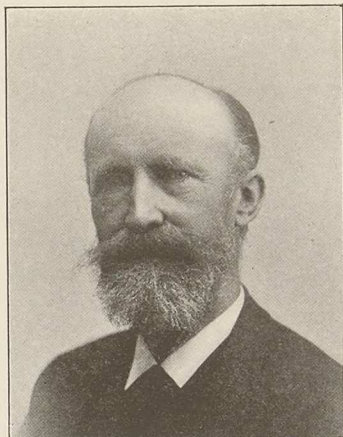
ALM. DANSK VARE- OG INDUSTRILOTTERIS OVERSKUD

ER I AARENES LØB MED FORSKELLIGE SUMMER KOMMET
NEDENNÆVNTE INSTITUTIONER OG FORMAAL TIL GODE,
NEMLIG:

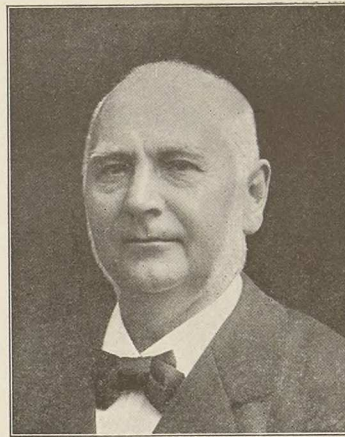
Komiteen til Frederiksborg Slots Genopbyggelse.
Foreningen til Lærlinges Uddannelse i Industri og Haandværk.
Københavns Sygehjem.
Idiotanstalten paa Gl. Bakkehus og Ebberødgaard.
Selskabet De danske Vaabenbrødre.
Roskilde Domkirkes Omgivelser.
Haandværkerforeningen i København.
Diakonissestiftelsen.
Afdelingen for Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm (Industri- og
Haandværkerforeninger i Købstæderne).
Afdelingen for Fyn (Industri- og Haandværkerforeninger m. fl. i
Fyens Stift samt to velgørende Stiftelser i Odense).
Afdelingen for Jylland (Industri- og Haandværkerforeninger i Køb-
stæderne).
Københavns tekniske Skole.
Kysthospitalet paa Refsnæs.
Dronning Louises Børnehospital.
Arbejderhjemmet i København.
Det danske Kunstindustrimusæum.
De Kellerske Aandssvageanstalter.
Hjemmet for Vanføre.
De samvirkende Blindeforeninger.
De i Forsorgen for Døvstumme deltagende 3 Foreninger.
Aandssvageanstalten ved Ribe.
Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk ($\frac{1}{4}$) og de
tekniske Skoler paa Landet ($\frac{3}{4}$).

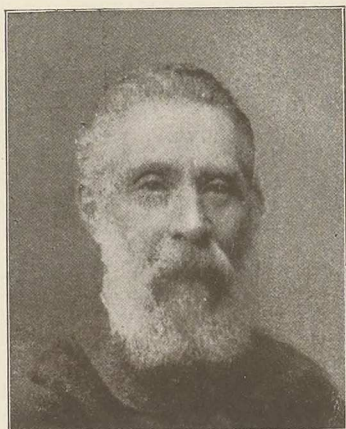
Kasserer Rasbech.

Etatsraad Bernhard Jensen.

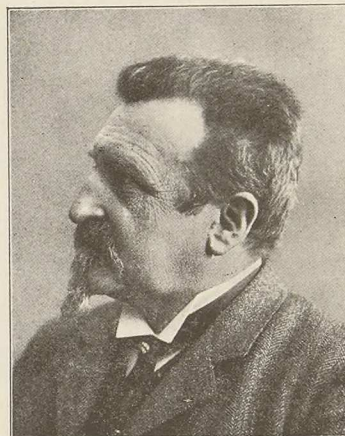
Forretningsfører Nielsen.

Forretningsfører C. M. Cold.

Murermester Ette.

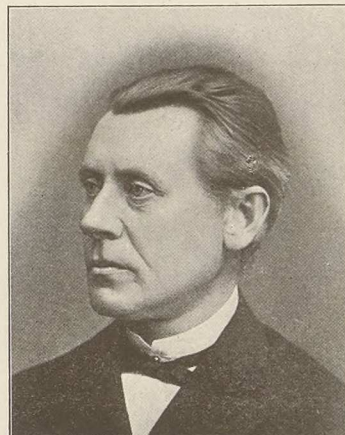
Snedkermester Kaspar Rostrup.

Fabrikant Gesner.

Skomagemester Mørch.

Gørtler Hald.

Tidligere, nu afdøde Embedsmænd i Lotteriets Tjeneste, samt afdøde Bestyrelsesmedlemmer.

Lotteriets Bestyrelse bestod ifølge Koncessionen af 19. April 1886 af 9 Medlemmer, nemlig 1 Repræsentant for hver af de i Koncessionen deltagende 9 Institutioner, af hvilke Komiteen til Frederiksborg Slots Genopførelse senere udtraadte, saa at Bestyrelsen nu bestaar af 8 Medlemmer.

Den første Bestyrelse bestod af:

Professor *Heinr. Hansen* (Komiteen til Frederiksb. Slots Genopførelse),

Hofmøbelfabrikant, Kapt. *L. Larsen* (Foreningen til Lærlinges Uddannelse),

Departementschef *Schmidt* (Københavns Sygehus),

Kammerherre *Linde* (Idiotanstalten paa Gl. Bakkehus),

General *Glahn* («De danske Vaabenbrødre»),

Snedkermester *Cortsen* (Københavns Haandværkerforening).

Malermester, Kammerraad *Petersen*, Næstved (Sjæll., Loll.-Falsters Vareloteri),

Kancelliraad *Pagh* (De forenede fyenske Varelotterier) og

Adjunkt *Bischoff* («Jyllands Vareloteri»).

I denne Bestyrelses Sammensætning er der i Aarenes Løb sket følgende Forandringer:

Professor *Heinr. Hansen* afløstes $11/7$ 1890 i Bestyrelsen af Forretningsfører *Cold* som udtraadte, da Komiteen til Frederiksb. Slots Genopførelse var bleven fyldestgjort i Aaret 1898 og derfor udgik af Lotteri-Interessentskabet.

Kapt. *L. Larsen* døde 28. December 1902 og efterfulgtes af Justitsraad, Bogtrykker *O. C. Olsen*. Kapt. Larsen havde været særdeles

virksom ved Lotteriets Oprettelse og derefter som Medlem af dets Bestyrelse.

Departementschef *Schmidt* var Medlem af Bestyrelsen fra Lotteriets Oprettelse indtil sin Død, der indtraf den 4. Oktober 1908. Han efterfulgtes af Etatsrad *L. Fleron*.

I Stedet for Kammerherre *Linde*, der kun fungerede en kort Tid, indtraadte i Marts 1888 Departementschef *A. Asmussen* som Medlem af Bestyrelsen.

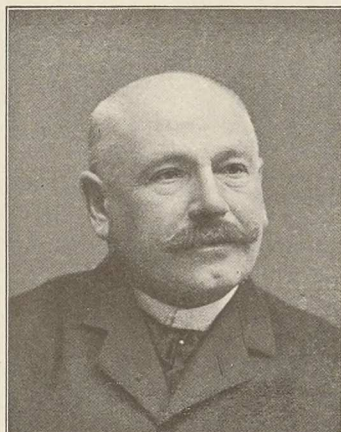
General *Glahn*, der døde den 5. Februar 1896, efterfulgtes i Bestyrelsen af Overintendant *A. J. Petersen*.

Snedkermester *Cortsen* (død i Novbr. 1888) efterfulgtes i Bestyrelsen af Murermester *Carl R. Ette*, der døde 29. Aug. 1902, derpaa indtraadte Snedkermester *Kaspar Rostrup*, der døde i Januar 1911, hvorefter Tømrmester *P. Pedersen* blev Medlem.

Sjællands, Lolland-Falsters Varelotteri repræsenteredes først af Kammerraad *Petersen*, der døde 22. August 1893 og afløstes af Maskinfabrikant *R. P. F. Rasmussen* af Slagelse.

Jyllands Varelotteri repræsenteredes af: først Adjunkt *Bischoff* af Randers, som havde været Forretningsfører for det jyske Lotteri, og som ihærdigt arbejdede for Lotteriernes Sammenslutning; han blev et virksomt Medlem af Fælleslotteriets Bestyrelse. *Bischoff* døde 1891 og efterfulgtes i Bestyrelsen af Gørtler *Hald* af Aarhus, der afgik ved Døden allerede 2½ Aar derefter. Han afløstes af Skomagermester *J. P. Mørch* af Aalborg, der døde 8. Septbr. 1896 og efterfulgtes af Fabrikant *C. E. Gesner* af Silkeborg, der døde 2. Maj 1902 og afløstes af Bagermester, Landstingsmand *Hermann Stilling* af Randers.

»De forenede fyenske Varelotterier« har fra Lotteriets Oprettelse været repræsenteret af Kancelliraad, Landstingsmand *Pagh*, der er det eneste nulevende Medlem af dets første Bestyrelse. *Pagh*

Fabrikant Axel Meyer.

har desuden været Medstifter af »Ny fyenske Varelotteri,« der oprettedes 1868.

Som Formand for Lotteriets Bestyrelse fungerede Departementschef, senere Konferensraad *Schmidt* lige til sin Død 1908.

Han afløstes som Formand af Departementschef *A. Asmussen*, der hidtil havde været Næstformand. I denne Egenskab afløstes han af Kancelliraad *Pagh*.

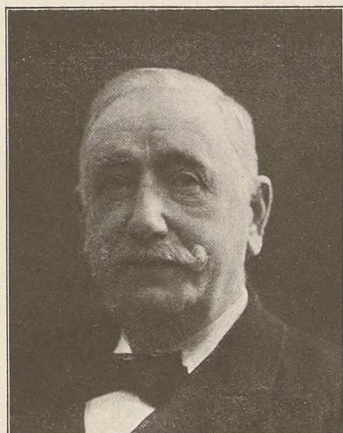
Forretningsf. S. J. A. Schlätzer.

Lotteriets Forretningsudvalg bestod oprindeligt af Kapt. *L. Larsen* (Formand), Departementschef *Schmidt* og General *Glahn*. Nu bestaar Udvalget af Departementschef *A. Asmussen* (Formand), Overintendant *Petersen* og Justitsraad *Olsen*.

Den i Lotteri-Bevillingens § 9 ommeldte Stilling som Kontrollør, der ansættes af Justitsministeren og har Sæde i Bestyrelsen uden Stemmeret,

beklædtes først af Fabriksinsp., Etatsraad *Bernhard Jensen*, som afgik ved Døden den 19. Juni 1904. I hans Sted udnævntes ($\frac{9}{1}$ 1905) til Lotteriets Kontrollør Fabrikant *Axel Meyer*.

Lotteriets første Forretningsfører var forhenværende

Kasserer Alfr. Kruse.

Fuldmægtig Jul. Larsen.

Snedkermester *C. E. Nielsen*, som tidligere havde været ansat ved det saakaldte Lærlinge-Lotteri. Nielsen var en dygtig Mand, i Besiddelse af god Forretningssans, der hjalp ham ud over de Vanskeligheder, som der i Begyndelsen af Fælleslotteriets Virksomhed selvfølgelig var nok af. Nielsen døde 27. Oktober 1904 efter en Sygdom, som i nogen Tid havde hindret ham i at varetage Forretningen. Han efterfulgtes (fra Oktober 1904) som Forretningsfører af den nuværende, *S. J. A. Schlätzer*, der allerede fra Lotteriets Begyndelse 1887 havde været ansat som Fuldmægtig paa Lotteriets Hovedkontor, og som tidligere i 11 Aar havde været virksom som Assistent og Fuldmægtig i Haandværkerforeningens Industrielotteri.

Som Lotteriets Kasserer fungerede fra Lotteriets Oprettelse exam. jur. *L. Rasbech*, der i mange Aar havde virket i de københavnske Lotteriers Tjeneste, og som udrettede et stort og godt Arbejde ved Fælleslotteriets Planlægning og indre Organisation. Efter flere Aars Svagelighed døde Rasbech den 5. April 1906. Han afløstes som Kasserer af den nuværende, *Alf. Kruse*, der allerede fra 1887 havde været ansat paa Lotteriets Hovedkontor efter i 10 Aar at have fungeret som Assistent ved Haandværkerforeningens Industrielotteri.

Som Revisorer har fungeret ved Lotteriet:

Kapt. *C. W. Carlsen*, som døde den 10. Maj 1895,

Kontorchef *Chr. Ring*, som døde den 26. Septbr. 1903,

Flv. Inspektør *E. G. H. Aagaard*, 1895—1908, der senere ansattes i en anden Stilling paa Lotteriets Hovedkontor,

Fuldmægtig *Viggo Rantzau* fra 1. Januar 1904 til 1. Febr. s. A.

Fuldmægtig *E. Reinhardt* fra 11. Augst 1904; han ansattes under 26. Novbr. 1908 som Enerevisor, medens der tidligere havde været 2 Revisorer.

Paa Lotteriets Hovedkontor er ansat følgende Personale:

Forretningsføreren,
 Kassereren,
 en Fuldmægtig (for Tiden *Jul. Larsen*),
 13 Assistenten, deraf 9 kvindelige,
 2 Bude.

I Lotteriets 1ste Serie var der ansat i København og Provinserne 716
 Kollektører. Nu er Kollektørernes Antal steget til ca. 1400.

